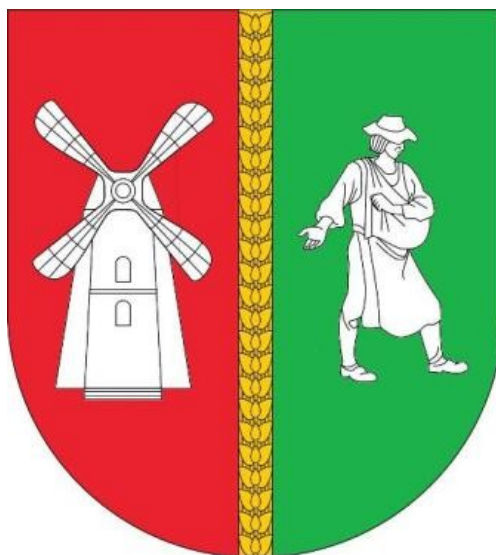

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W GMINIE SICIENKO
NA LATA 2019-2023**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Metodologia opracowania Strategii.....	9
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	11
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	11
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy.....	11
3.1.2. Demografia.....	11
3.1.3. Rynek pracy.....	14
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	16
3.1.5. Służba zdrowia.....	16
3.1.6. Edukacja.....	18
3.1.7. Kultura i sport.....	20
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	23
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	33
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Sicienko.....	33
3.2.1. Bezrobocie.....	33
3.2.2. Ubóstwo.....	36
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych.....	36
3.2.4. Problemy osób starszych.....	38
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	41
3.2.6. Uzależnienia.....	45
3.2.7. Bezdopnia.....	48
3.2.8. Przemoc w rodzinie.....	48
3.2.9. Przestępczość.....	50
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	52
3.4. Analiza SWOT.....	61
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	63
4.1. Prognoza demograficzna.....	63
4.2. Prognoza zmian.....	66
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne.....	67
6. Kierunki niezbędnych działań.....	68
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	69
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	70
9. Spis tabel, wykresów, rysunków.....	74

1. Wprowadzenie

Dokonujące się zmiany gospodarcze i polityczne są przyczyną problemów społecznych, które dla władz samorządowych stanowią nowe wyzwania. Niestety, niewystarczający okazuje się przeprowadzany do tej pory model polityki społecznej, opierający się przede wszystkim na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk. Działania nastawione na walkę z konsekwencjami problemów nie są dostateczne, gdyż brakuje nacisku na zapobieganie zagrożeniom. W wyniku tego niezbędne jest przygotowanie całościowych, długoterminowych i logicznych programów polityki społecznej.

Fundamentalne narzędzie materializacji lokalnej polityki społecznej stanowi strategia rozwiązywania problemów społecznych. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2018 poz. 1508), w którym zostało napisane: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2018 poz. 1508 z poz. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. 2018 poz. 994 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2018 poz. 1878);

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2018 poz. 2220);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2018 poz. 2134)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2018 poz. 2137)
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 poz. 511 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 z późn. zm.).

Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, takimi jak: zapobieganie wykluczeniu społecznemu, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym, ochrona zdrowia. Działania będą prowadzone głównie po to, by aktywizować środowiska pozostające na marginesie życia społecznego, wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienko na lata 2019-2023 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju Gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia „Europa 2020” jest strategią Unii Europejskiej, która ma na celu likwidację problemów wynikających z kryzysu gospodarczego. Co więcej, ma pomóc poprawić niedopracowania europejskiego wzoru wzrostu gospodarczego.

Unia Europejska wskazała sobie konkretne cele tworzące jeden plan, które obejmują innowację, edukację, zatrudnienie, włączenie społeczne i zmiany klimatu/energii, które powinno wypełnić się do 2020 roku. W każdym z tych zakresów państwa członkowskie określiły z kolei własne krajowe zamierzenia. Precyzyjne działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym intensyfikują realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy sprzężone ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienko da możliwość rozwoju sprzyjającego integracji społecznej. Osiągnięcie spójności społecznej jest możliwe poprzez pomoc skierowaną do środowisk dysfunkcyjnych, więc działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w realizację prognozowanych rezultatów z wdrożenia Strategii Unii Europejskiej.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą

przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
- Polska Cyfrowa
- Kapitał ludzki
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny
- Transport

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny
- Sprawne państwo

Wsparcie kierowane do mieszkańców Gminy Sicienko w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpłynie bardzo korzystnie na przyrost kapitału społecznego.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej jest przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nierozzerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej takich, jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Sicienku będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 - Plan Modernizacji 2020+

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego stanowi załącznik do uchwały Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r. Misja rozwoju województwa brzmi: Kujawsko – pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo.

W ramach Strategii wyróżniono następujące priorytety:

- Konkurencyjna gospodarka
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast
- Silna metropolia
- Nowoczesne społeczeństwo

Ponadto zidentyfikowano osiem celów strategicznych:

- Gospodarka i miejsca pracy
- Dostępność i spójność
- Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
- Innowacyjność
- Nowoczesny sektor rolno-spożywczy

- Bezpieczeństwo
- Sprawne zarządzanie
- Tożsamość i dziedzictwo

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w założenia zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+. Realizacja dokumentu będzie wpływać na urzeczywistnianie wyżej wymienionych założeń, zwłaszcza na aktywizację społeczeństwa.

Program Rozwoju Powiatu Bydgoskiego na lata 2017-2023

Dokument ten stanowi odpowiedź na problemy społeczeństwa zamieszkującego powiat bydgoski. W Programie Rozwoju Powiatu Bydgoskiego na lata 2017 – 2023 w oparciu o wyniki diagnozy dotyczącej problemów mieszkańców powiatu, określono cel główny „Przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Bydgoskiego”. Ma on zostać osiągnięty przez cele strategiczne, których realizację mają wesprzeć cele operacyjne.

Cel strategiczny 1- Rozwój infrastruktury transportowej

Cel strategiczny 2- Rozwój usług społecznych

Cel strategiczny 3- Rozwój turystyki

Cel strategiczny 4- Wzmocnienie współpracy i działań JST

Zasadniczym zadaniem ww. celów jest rozwój powiatu bydgoskiego i jego modernizacja. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z założeniami powyższego dokumentu, gdyż zakłada podjęcie działań na rzecz społeczeństwa. Realizując cel strategiczny „Rozwój usług społecznych” strategia wpisuje się w cel „Przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Bydgoskiego”, ponieważ zakłada zmiany w zakresie poprawy życia społecznego na terenie Gminy.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bydgoskim na lata 2016-2020

W Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wyznaczono następujące cele:

- Zapobieganie bezrobociu i łagodzenie jego skutków,
- Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz organizowanie wsparcia osobom niesamodzielnym,
- Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- Rehabilitacja zawodowa i społeczna oraz aktywizacja i wsparcie osób niepełnosprawnych,

— Przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienko jest spójna z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Realizacja założeń w zakresie polityki społecznej na szczeblu gminnym, umożliwi wypełnienie celów na szczeblu powiatowym. Dokumenty są ze sobą zgodne, wpływając na zapewnienie dogodnych warunków życia mieszkańcom oraz poprawy funkcjonowania w ich środowisku społecznym.

Strategia i Programy Rozwoju Gminy Sicienko na lata 2015-2020+

W *Strategii Rozwoju Gminy Sicienko* sformułowano następującą wizję: „*Gmina Sicienko dobrym i bezpiecznym miejscem do życia i inwestowania, ojczyzną wykształconych, aktywnych i zdrowych mieszkańców, w harmonijnych relacjach z sąsiadami i środowiskiem*”.

Strategia zakłada 4 cele nadrzędne:

Cel nadrzędny 1 - Zrównoważony, kierowany przez społeczność rozwój Gminy Sicienko,

Cel nadrzędny 2 - Nowoczesna, ekonomiczna i przyjazna środowisku, zaspokajająca potrzeby i aspiracje mieszkańców infrastruktura komunalna,

Cel nadrzędny 3 - Wykształcona, zdrowa, sprawna fizycznie, uczestnicząca aktywnie w kulturze i życiu społecznym społeczność mieszkańców,

Cel nadrzędny 4 - Wysokie standardy warunków życia i mieszkania, bezpieczeństwa, pomocy społecznej, inwestowania, rekreacji.

Założenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w cel nadrzędny „Wysokie standardy warunków życia i mieszkania, bezpieczeństwa, pomocy społecznej, inwestowania, rekreacji”, przy tym także w dwa cele strategiczne: „Efektywny system pomocy społecznej przeciwdziałający marginalizacji i wykluczeniu społecznemu” oraz „Bezpieczna Gmina, bezpieczni mieszkańcy”.

Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sicienko i wdrożenie działań z niej wynikających będzie miało wpływ na materializację Strategii Rozwoju.

W dokumencie tym przewidziano m.in. usprawnienie i racjonalizację systemu pomocy rodzinie, zabezpieczenie mieszkańców pod względem podstawowej infrastruktury, bezpieczeństwa oraz programy z zakresu bezpieczeństwa.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienko na lata 2019-2023 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami, które obowiązują przedmiotowe dokumenty. Kontraktowo można ją podzielić na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Sicienko. Zostały tutaj uwzględnione informacje ważne z punktu widzenia obecnych problemów społecznych.

Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki Gminy oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację, ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy,
- dane Komisariatu Policji w Koronowie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań GOPS w Sicienku), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia niewłaściwych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Sienko. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych inicjatyw oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia ta dotyczy okresu do 2023 roku. Przyczyną tak wybranego horyzontu czasowego jest specyfika procesów społecznych (rezultaty realizacji *Strategii* będzie można dostrzec dopiero w dłuższym okresie czasu), ale także obowiązek dopasowania *Strategii* do innych dokumentów programowych, które znajdują się na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

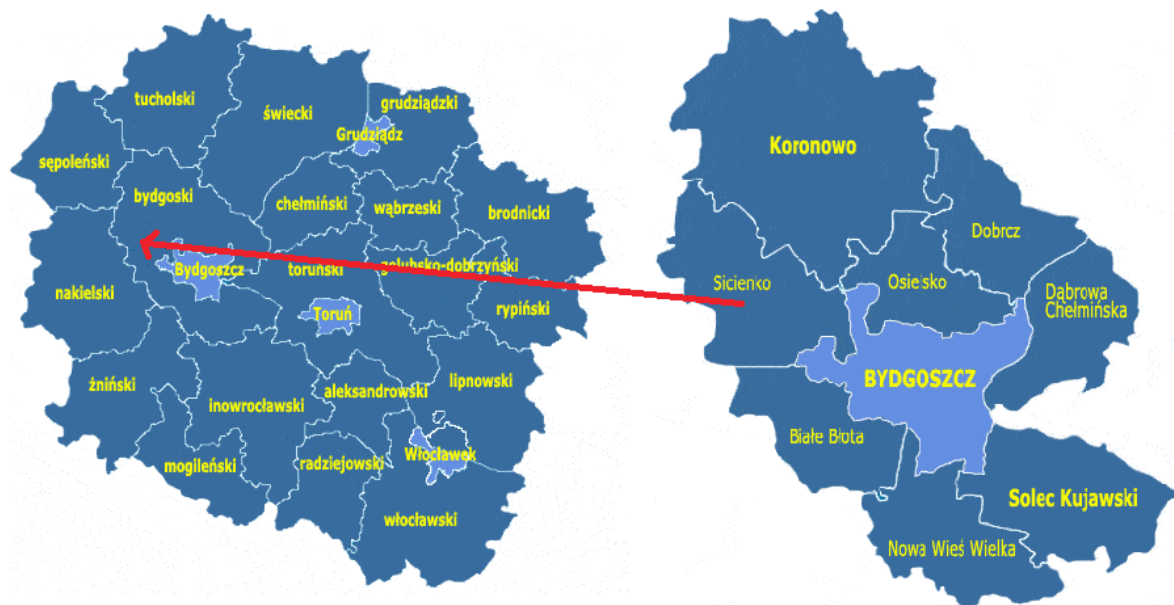
3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy

Gmina Sienko jest gminą wiejską, położoną w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie bydgoskim. Zajmuje obszar ok. 179,46 km².

Rysunek 1. Położenie Gminy Sienko na tle powiatu bydgoskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://gminy.pl>

Gmina Sienko graniczy:

- z Gminą Koronowo, pow. bydgoski, woj. kujawsko-pomorskie;
- z Gminą Osiesko, pow. bydgoski, woj. kujawsko-pomorskie;
- z Miastem Bydgoszcz, pow. bydgoski, woj. kujawsko-pomorskie;
- z Gminą Białe Błota, pow. bydgoski, woj. kujawsko-pomorskie;
- z Gminą Mrocza, pow. nakielski, woj. kujawsko-pomorskie
- z Gminą Nakło nad Notecią, pow. nakielski, woj. kujawsko-pomorskie
- z Gminą Sośno, pow. sępoleński, woj. kujawsko-pomorskie

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

Zgodnie z danymi z Urzędu Stanu Cywilnego gminę Sienko na koniec 2018 roku zamieszkiwało 9970 osób, z czego mężczyźni stanowili 50,20% a kobiety 49,80%.

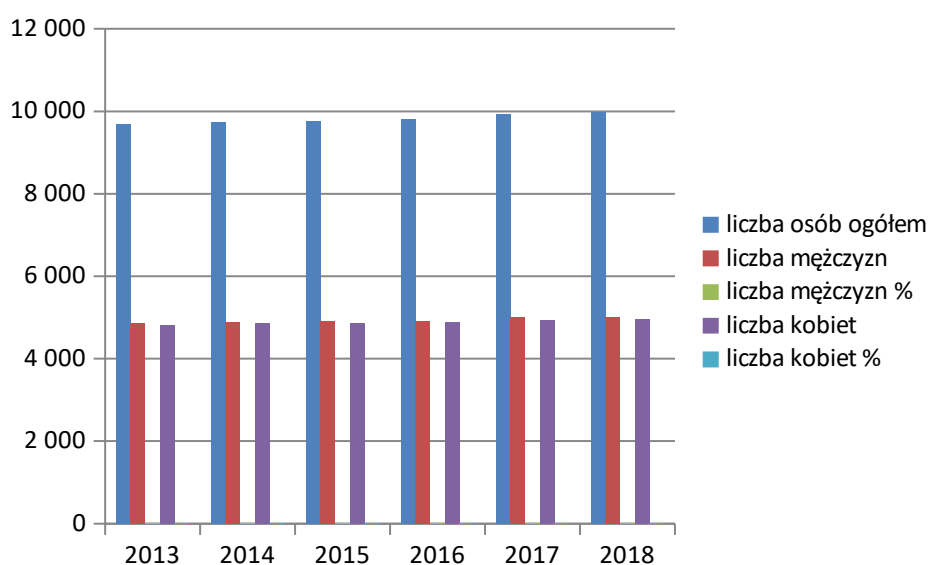
W analizowanym okresie (lata 2013-2017) liczba ludności wzrosła o 293 osoby.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Sicienko z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ogółem	osoba	9 677	9 731	9 751	9 795	9 933	9 970
mężczyźni	osoba	4 855	4 886	4 903	4 915	4 995	5 005
	%	50,25%	51,19%	50,21%	50,28%	50,18%	50,20%
kobiety	osoba	4 822	4 845	4 848	4 880	4 938	4 965
	%	49,75%	48,70%	49,79%	49,72%	49,82%	49,80%

Źródło: Dane USC w Sicienku

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Sicienko według płci.

Źródło: Opracowanie własne

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Sicienko została przedstawiona w poniższej tabeli z podziałem na 3 grupy ekonomiczne:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na terenie Gminy Sicienko

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2013	2014	2015	2016	2017	2018
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	2 245	2 225	2 207	2 208	2 248	2 266
mężczyźni	osoba	1 166	1 160	1 145	1 136	1 154	1 157

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2013	2014	2015	2016	2017	2018
kobiety	osoba	1 079	1 065	1 062	1 072	1 094	1109
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	6 203	6 240	6 229	6 229	6 256	6 210
mężczyźni	osoba	3 291	3 312	3 323	3 323	3 356	3 343
kobiety	osoba	2 912	2 928	2 906	2 906	2 900	2 867
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	1 229	1 266	1 314	1 358	1 429	1 494
mężczyźni	osoba	398	414	434	456	485	505
kobiety	osoba	831	852	880	902	944	989
udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	23,20	22,87	22,63	22,54	22,63	22,73
w wieku produkcyjnym	%	64,10	64,12	63,88	63,59	62,98	62,29
w wieku poprodukcyjnym	%	12,70	13,01	13,48	13,86	14,39	14,98

Źródło: Dane USC w Sicienku

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę w 2018 roku stanowiła ludność w wieku produkcyjnym – 62,29% populacji Gminy. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym w 2018 roku stanowiła 22,73% ogólnej liczby ludności, a w wieku poprodukcyjnym w 2018 roku – 14,98%.

W analizowanym okresie należy zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym rosła do 2017 roku, co oznaczało, że na terenie Gminy z roku na rok rodzi się więcej dzieci,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym zmalała, ostatecznie w 2018 roku mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowili 62,29% wszystkich mieszkańców Gminy, malejący trend osób w wieku produkcyjnym
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w okresie poddanym analizie systematycznie rosła, co świadczy o narastającym problemie starzenia się społeczeństwa.

Zachowanie rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, niekorzystnie wpłynie na sytuację demograficzną Gminy w przyszłości. Prowadzić to będzie do starzenia się społeczeństwa i stopniowego zmniejszania liczby ludności Gminy. Wiązać się to będzie z coraz większymi potrzebami osób starszych, koniecznością zwiększenia oferty kierowanej do tej grupy ekonomicznej, w tym m.in. usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych

MIGRACJE

Na terenie Gminy Sicienko w latach 2012 – 2017 saldo migracji osiągało wartości dodatnie., co świadczy o tym, że liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań.

PRZYROST NATURALNY

Przyrost naturalny na terenie Gminy Sicienko w latach 2012 - 2017 przyjmował wartości dodatnie co oznacza, że liczba urodzeń żywych w tym okresie była większa niż liczba zgonów.

3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Gminy Sicienko na koniec 2017 roku działało 957 podmiotów gospodarczych, z czego 14 w sektorze publicznym, zaś 938 w sektorze prywatnym. W analizowanym okresie liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy systematycznie rosła, na koniec 2017 roku była o 11,54% wyższa niż w 2012. Tendencję rosnącą liczby podmiotów odnotowano również w sektorze prywatnym. Struktura gospodarcza na obszarze przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 3. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Sicienko

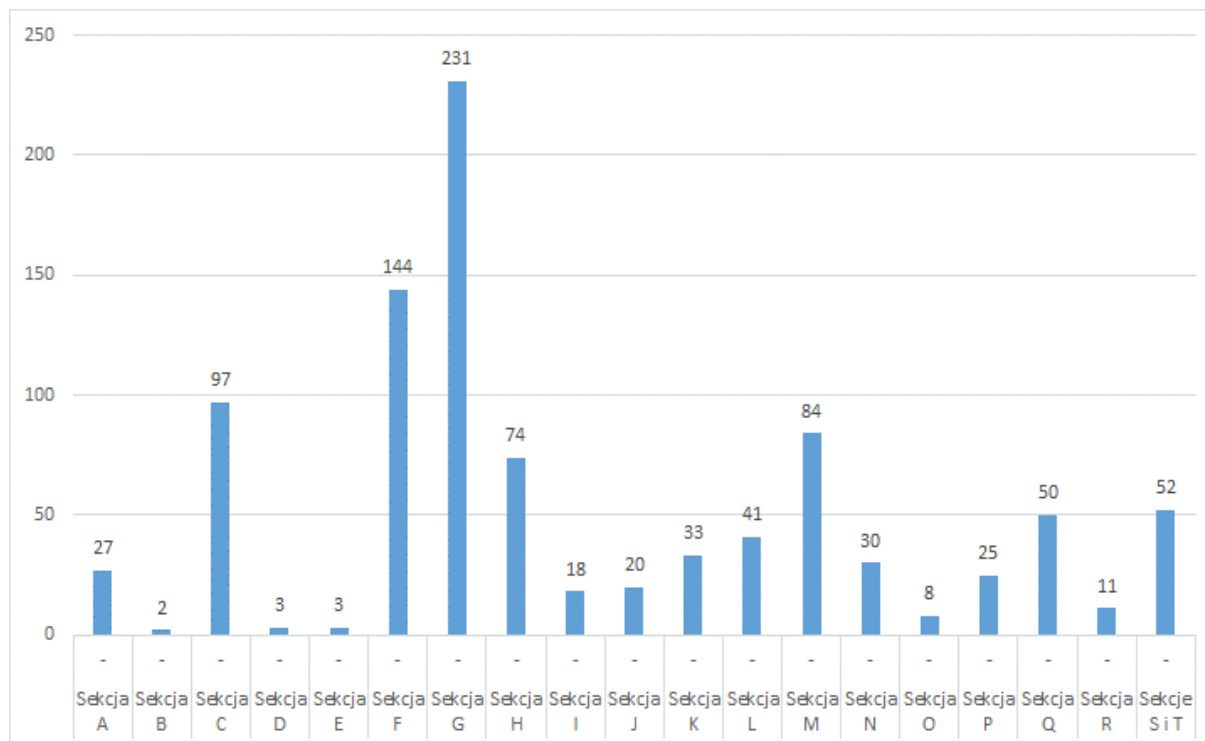
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
podmioty gospodarki narodowej ogółem	858	872	890	893	917	957
sektor publiczny						
ogółem	20	19	19	19	19	14
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	17	15	15	15	15	10
sektor prywatny						
ogółem	838	853	871	872	896	938
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	707	714	724	724	741	780
spółki handlowe	24	29	32	35	38	40
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	1	1	1	1
spółdzielnie	5	5	5	5	5	5
fundacje	1	1	3	3	4	4
stowarzyszenia i organizacje społeczne	27	28	29	30	30	31

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie największy udział w sektorze prywatnym posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w 2017 roku stanowiły 85,16% podmiotów sektora

prywatnego). Następnymi w kolejności pod względem liczebności były spółki handlowe – 40 podmiotów oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne – 31 podmiotów w 2017 roku. Na terenie Gminy na koniec 2017 roku funkcjonowała również spółka handlowa z udziałem kapitału zagranicznego 4 fundacje oraz 5 spółdzielni.

Wykres 2. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Sicienko w 2017r. wg sekcji PKD 2007 (podmioty prywatne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na powyższym wykresie, działalność gospodarcza zarejestrowana na terenie Gminy Sicienko w sektorze prywatnym koncentruje się głównie na sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz sekcji F (budownictwo).

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2017 r. ogółem na terenie Gminy Sicienko znajdowało się 3 141 mieszkań o łącznej powierzchni 289 887 m². Analizując dane na przestrzeni lat 2012-2017 można dostrzec rozwój mieszkalnictwa w Gminie.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Sicienko

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem						
mieszkania	2 881	2 922	2 972	3 041	3 088	3 141
izby	11 761	12 000	12 288	12 665	12 926	13 219
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	250 094	256 353	264 833	274 957	282 131	289 887

Źródło: Dane GUS

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

3.1.5. Służba zdrowia

Na terenie Gminy Sicienko opiekę medyczną dla mieszkańców zapewniają:

NZOZ Przychodnia „GEMED”

Przychodnia GEMED w Sicienku świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie przychodni funkcjonują następujące poradnie i gabinety:

— Poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej,

- Poradnia pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej,
- Gabinet diagnostyczno-zabiegowy,
- Punkt Szczepień,
- Gabinet Medycyny Szkolnej,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Dział fizjoterapii.

Źródła: Dane z GOPS w Sicienku, <https://polki.pl/zdrowie/>

NZOZ Przychodnia „KAMED”

Przychodnia KAMED w Kruszynie świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie przychodni funkcjonują następujące poradnie i gabinety:

- Poradnia POZ,
- Poradnia POZ dla Dzieci,
- Gabinet Zabiegowy,
- Punkt Szczepień.

Źródło: Dane z GOPS w Sicienku, <https://polki.pl/zdrowie/>

Zgodnie z danymi GUS, na przestrzeni lat 2012-2017 porady dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej zmniejszyły się o 6,40%, a porady lekarskie o ok. 12,00%. Może wynikać to z faktu, że mieszkańcy korzystają z opieki świadczonej poza terenem Gminy, albo ze względu na to, że coraz mniej osób na terenie Gminy choruje oraz chce poszerzać swoją wiedzę na temat chorób dotyczących osoby z ich najbliższego otoczenia. Według ogólnodostępnych danych GUS w Gminie Sienko zlokalizowany jest 1 punkt apteczny.

Tabela 5. Opieka zdrowotna na terenie Gminy Sienko

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Przychodnie ogółem	szt.	2	2	2	2	2	2
Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem	szt.	29 513	27 365	26 365	30 641	27 808	27 624
Ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady lekarskie	szt.	33 827	29 426	28 412	34 922	29 936	29 769
Punkty apteczne	szt.	1	1	1	1	1	1

Źródło: Dane z GUS

3.1.6. Edukacja

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W 2002 roku, zgodnie z danymi GUS z Narodowego Spisu Powszechnego, na terenie Gminy Sicienko dominowały osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 40,50% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 32,47% oraz osoby z wykształceniem średnim – 18,00%. Wykształcenie wyższe posiadało 7,32% osób. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia wynosił 2,51%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców ze względu na płeć. Wśród kobiet z terenu Gminy wyższy niż u mężczyzn był odsetek osób z wykształceniem wyższym, średnim i podstawowym ukończonym, zaś znacznie niższy odsetek osób z wykształceniem zawodowym, co wynika z faktu, że szkoły zawodowe posiadają bardziej zróżnicowaną ofertą dla mężczyzn.

Tabela 6. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Sicienko w roku 2002

Rodzaj wykształcenia	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	Liczba osób	Udział %		
Wyższe	493	7,26%	227	266
Średnie razem	1 212	17,86%	464	748
Zasadnicze zawodowe	2 186	32,21%	1 363	823
Podstawowe ukończone	2 727	40,18%	1 272	1 455
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	169	2,49%	74	95

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie na terenie Gminy Sicienko, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest większa.

W związku z brakiem danych dla Gminy Sicienko zbieranych podczas Narodowego Spisu Powszechnego za 2011 r., poniżej przedstawiono dostępne dane na temat poziomu wykształcenia mieszkańców w powiecie bydgoskim.

Tabela 7. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu bydgoskiego

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
Wyższe	4 910	14 128	187,74%
Średnie i policealne	17 778	24 471	37,65%
Średnie zawodowe	11 557	14 110	22,09%

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
Średnie ogólnokształcące	4 655	8 752	88,01%
Zasadnicze zawodowe	22 955	24 028	4,67%
Podstawowe ukończone	23 937	17 340	-27,56%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	2 301	937	-59,28%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)
Coraz więcej osób z terenu powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczą:

- wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim i policealnym,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim zawodowym,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym,
- nieznaczny wzrost liczby osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia.

Należy zatem zakładać, że sytuacja na terenie Gminy Sicienko obecnie kształtuje się podobnie. Powyższe zmiany są konsekwencją zmieniającego się zapotrzebowania na rynku pracy, jak i zmian w systemie edukacji.

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2012 - 2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie Gminy Sicienko

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
szkoły podstawowe	%	98,44	95,99	91,42	85,46	91,15	84,25
gimnazja	%	86,61	81,69	80,28	76,52	74,60	75,88

Źródło: Dane GUS

We wszystkich analizowanych latach współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie Gminy kształtował się poniżej 100%.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2018 poz. 996) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik

objęty nauką w gimnazjach zakończy edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostaną zlikwidowane.

Poniższa tabela przedstawia placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko. Każda z niżej wymienionych placówek zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną.

Tabela 9. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko

Nazwa szkoły
Szkoła Podstawowa w Kruszynie
Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Samsiecznie
Szkoła Podstawowa w Strzelewie
Szkoła Podstawowa w Trzemiętowie
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Sicienku
Szkoła Podstawowa im. Anieli hrabiny Potulickiej w Wojnowie

Źródło: Dane z GOPS w Sicienku

3.1.7. Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury na terenie Gminy Sicienko realizują następujące instytucje i organizacje:

- Gminny Ośrodek Kultury w Sicienku,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Sicienku.

STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY SICIENKO:

Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Katolickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Specjalnej Troski i Ich Rodzin im. Św. M. Kolbego w Bydgoszczy
- Stowarzyszenie Po Cichu w Szczecinie

Działalność w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

- Gminna Rada Kobiet w Sicienku,
- Fundacja Sztuka Wyboru w Mochlu,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „DOBRY START” w Kruszynie,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Wojnowie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Rodzin i Osób Potrzebujących Pomocy „Otwarte Serca” w Sicienku,
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Wiejskiej w Trzemiętowie,

- Stowarzyszenie Budujemy z Marzeń w Sicienku,
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Krajeńskiej w Samsiecznie,

Działalność w zakresie kultury fizycznej:

- Gminny Klub Sportowy „Gryf” w Sicienku,
- Europejski Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus” w Sicienku,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Taro” w Wojnowie,
- Uczniowski Klub Sportowy w Kruszynie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sicienko”,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Gryf” Wojnowo,

– Ochotnicze Straże Pożarne:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Wojnowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sicienku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kruszynie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Strzelewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łukowcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Teresinie.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie Gminy, mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Główną instytucją kultury na terenie Gminy Sicienko jest Gminny Ośrodek Kultury w Sicienku. Jest on samorządową instytucją kultury. Jego podstawowym celem jest rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie zainteresowań kulturalnych odbiorców z różnych środowisk i w różnym wieku. GOK składa się z następujących placówek:

- Izba Tradycji Kulturalnej i Galeria Sztuki w Sicienku,
- Wiejski Dom Kultury w Kruszynie,
- Wiejski Dom Kultury w Strzelewie,
- Świetlica Wiejska w Dąbrówce Nowej,
- Świetlica Wiejska w Gliszczu,

- Świetlica Wiejska w Łukowcu,
- Świetlica Wiejska w Mochlu,
- Świetlica Wiejska w Murucinie,
- Świetlica Wiejska w Nowaczkowie,
- Świetlica Wiejska w Osówcu,
- Świetlica Wiejska w Pawłótku,
- Świetlica Wiejska w Samsiecznie,
- Świetlica Wiejska w Szczutkach,
- Świetlica Wiejska w Teresinie,
- Świetlica Wiejska w Trzemiętowie,
- Świetlica Wiejska w Trzemiętówku,
- Świetlica Wiejska w Wierzchucinku,
- Świetlica Wiejska w Wojnowie,
- Świetlica Wiejska w Zawadzie,
- Świetlica Wiejska w Zielonczynie.

GOK organizuje różnego rodzaju stałe imprezy, stanowią je: Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Kobieta z pasją, Majówka, Rajd Rowerowy, Imieniny Anny, Hanny i Krystyny, Przegląd Pieśni Patriotycznych, Piknik Dożynkowy, gminne konkursy na ozdoby świąteczne, Kiermasz Adwentowy, akcje wypoczynku letniego i zimowego dla najmłodszych mieszkańców naszej gminy, imprezy okolicznościowe z okazji świąt i uroczystości państwowych, prowadzenie filii Uniwersytetu Trzeciego Wieku, wyjazdy do Filharmonii Pomorskiej na Poranki muzyczne, konkursy recytatorskie, zajęcia instrumentalne, udział w ogólnopolskich akcjach – Tydzień z Internetem, Dzień bezpiecznego Internetu, przede wszystkim dla uczniów gminnych szkół, zajęcia z robotyki, wieczory autorskie i warsztaty literackie, Turniej Sołectw oraz wystawy artystów regionalnych.

Przy Ośrodku działają: Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Strzelewie, Stowarzyszenie Miłośników Sicienka, Stowarzyszenie Emerytów i Osób Przyjaznych Środowisku w Zielonczynie, Stowarzyszenie Kobiet Współczesnych w Wierzchucinku, Zespół Wokalny „Wrzos” w Sicienku, Stowarzyszenie Kobiet w Wojnowie, Koła Gospodyń Wiejskich: Trzemiętowie, Dąbrówce Nowej, Kruszynie, Teresinie, Zawadzie i Mochlu oraz Zespół Folklorystyczny „Kruszynianki” w Kruszynie.

W Gminie Sienko znajduje się także Gminna Biblioteka Publiczna w Sicienku oraz Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Kruszynie.

Źródło: <http://www.gok-sienko.pl/>

Biorąc powyższe pod uwagę, mieszkańcy Gminy Sienko mają zapewniony dostęp do działalności kulturalnej, poprzez którą mogą aktywnie spędzać wolny czas, rozwijać swoje zainteresowania i pasje.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Placówką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Sienko jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sienku. GOPS zatrudnia 12 osób, w tym 1 kierownika, 5 pracowników socjalnych, 1 asystenta rodziny i 4 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sienku działa także Zespół Interdyscyplinarny, który diagnozuje problem przemocy w rodzinach na terenie Gminy, podejmuje działania mające zapobiegać temu zjawisku, inicjuje interwencje w środowisku, gdzie występuje przemoc w rodzinie oraz rozpowszechnia informacje o instytucjach, osobach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. Na terenie Gminy funkcjonuje także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która w ramach wsparcia społecznego prowadzi Rodzinny Punkt Konsultacyjny.

Źródło: <http://gopssienko.pl/>

Do obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sienku należy realizacja zadań

zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ustawą o samorządzie terytorialnym, ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawą o Karcie Dużej Rodziny, ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawą o zatrudnieniu socjalnym, prowadzenie spraw z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom, ustawą „Za życiem” oraz ustawą o systemie oświaty.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,

- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,
- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- ł) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- m) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- n) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- o) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie właściwemu wojewodzie również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- p) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- q) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,

- r) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki, opracowywanie i realizacja projektów socjalnych,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody

na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,

- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W Ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie ww sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;

— rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art.32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych

z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,
- osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka pomocy przyznanej przez GOPS mieszkańcom Gminy Sicienko.

Tabela 10. Pomoc społeczna na terenie Gminy Sicienko

Formy pomocy	Liczba świadczeń						Kwota świadczeń w złotych					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>zasiłek stały</i>												
Ogółem	364	446	451	415	410	390	164 884	203 189	203 379	213 646	210 629	194 278
Dla osób samotnie gospodarujących	315	378	374	349	348	343	154 650	184 472	188 891	194 641	191 938	184 791
Dla osoby w rodzinie	49	68	77	66	62	47	10 234	18 717	14 488	19 005	18 691	9 487
<i>zasiłek okresowy</i>												
ogółem	230	322	362	374	334	307	78 923	110 015	105 645	125 162	125 479	104 613
Z tytułu bezrobocia	100	127	113	115	104	75	31 529	39 438	36 439	19 416	45 751	31 690
Z tytułu długotrwałej choroby	20	21	21	47	40	84	5 634	5 807	5 499	11 210	9 879	23 089
Z tytułu niepełnosprawności	36	33	73	81	64	45	9 806	5 636	14 418	17 892	16 697	9 376
<i>zasiłek celowy</i>												
ogółem	-						177 555	147 778	174 484	189 761	201 037	195 163
<i>świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej</i>												
Świadczenia ogółem	37 806	22 638	24 820	19 921	14 061	13 659	291 214	294 636	301 132	292 674	286 711	297 979
Posiłek ogółem	33 039	17 612	19 962	14 804	9649	8 850	87 385	50 558	52 508	40 487	28 498	26 782
Posiłek dla dzieci	32 795	17 442	19 748	14 697	9 649	8 850	86 750	50 066	51 952	40 208	28 498	26 782

Formy pomocy	Liczba świadczeń						Kwota świadczeń w złotych					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Schronienie	387	257	303	152	28	0	5814	5 535	8 477	4 221	756	0
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	54	66	66	71	75	75	111 243	141 594	141 239	138 801	151 842	156 146
Usługi opiekuńcze	4326	4703	4489	4894	4309	4734	86 772	96 949	98908	109 165	105 615	115 051

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Powyższa tabela przedstawia formy pomocy, jakie oferuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku mieszkańcom Gminy. Na przestrzeni lat 2013-2018 liczba świadczeń i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźnik w poszczególnych obszarach form pomocy kształtował się następująco:

- liczba świadczeń zasiłku stałego wzrosła o 7,14%, a kwota o 29 394 zł;
- liczba świadczeń zasiłku okresowego wzrosła o 33,48% a kwota o 25 690 zł;
- liczba świadczeń niepieniężnych zmniejszyła się o 63,87%, a kwota wzrosła o 6 765 zł;
- odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej systematycznie rosła, liczba świadczeń wzrosła o 38,89%, a kwota o 44 903 zł
- kwota przeznaczana na usługi opiekuńcze również systematycznie rośnie, liczba świadczeń wzrosła o 9,43%, a kwota o 28 279 zł
- liczba posiłków zmniejszyła się o 73,21%, a kwota o 60 603 zł

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie Gminy, udzielonej przez GOPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej w 2018 roku stanowiły rodziny dotknięte problemem ubóstwa – 118 z 312 osobami w rodzinie, drugim istotnym powodem udzielanego wsparcia była niepełnosprawność – 110 rodzin z 249 osobami, trzecim bezrobocie -65 rodzin liczących 197 osób. Kolejne problemy to długotrwała choroba - 53 rodziny z 119 osobami oraz alkoholizm - 51 rodzin z 131 osobami. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać zarówno z pomocy finansowej, jak i rzeczowej, w zależności od problemów i potrzeb występujących w danej rodzinie. Jedną z elementarnych form wsparcia jest także praca socjalna mająca na celu pomoc osobom, rodzinom, grupom i środowiskom społecznym w zaspokajaniu ich potrzeb, lepsze dostosowanie do zasad życia społecznego, poprawę pozycji społecznej. Praca socjalna może być sposobem przywracania harmonii w życiu jednostki i jej relacjach z grupą społeczną lub metodą rozwiązywania problemów społecznych.

Tabela 11. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Sicienku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ubóstwo	179	167	151	147	124	118	584	523	465	400	326	312
Bezrobocie	130	111	85	78	71	65	461	369	287	239	235	197
Niepełnosprawność	141	110	114	106	104	110	391	264	267	220	220	249
Długotrwała lub ciężka choroba	90	64	65	63	59	53	242	144	143	124	119	119
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	60	59	48	41	31	28	256	250	214	172	129	117
Alkoholizm	53	45	50	56	56	51	154	122	136	138	138	131
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	122	92	85	66	50	43	576	432	399	300	237	201
w tym: wielodzietność	69	52	50	36	28	23	398	289	275	197	157	131
Bezdomność	5	8	10	8	9	4	5	10	10	8	10	6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	3	2	1	4	5	7	3	2	1	4	10
Zdarzenia losowe	6	5	3	2	10	4	21	8	6	7	32	11
Kłęski żywiołowe i ekologiczne	0	0	0	0	110	1	0	0	0	0	272	0
Przemoc w rodzinie	9	7	2	4	5	3	39	30	9	15	17	13

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów jest ubóstwo, niepełnosprawność, a ilość osób, których dotknęła ta sytuacja w analizowanym okresie (2013-2018) wahała się, przy czym ostatecznie w 2018 r. odnotowano spadek w porównaniu z 2013 r.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Sicienko posiada uchwalony Program współpracy Gminy Sicienko z organizacjami pozarządowymi oraz przedmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Głównym celem tego programu jest budowanie partnerstwa między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi oraz efektywne wykorzystanie aktywności społecznej w zaspakajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy.

Gmina Sicienko współdziała z organizacjami pozarządowymi poprzez współpracę o charakterze finansowym oraz pozafinansowym.

- Współpraca finansowa: zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, na zasadach określonych w ustawie.
- Współpraca pozafinansowa: wzajemne informowanie i konsultowanie o planowanych kierunkach działalności, zadaniach publicznych.

Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, a wzajemnie oddziaływania regulowane będą przepisami prawa.

Źródło: Program współpracy Gminy Sicienko z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2018.

Informacje dotyczące stowarzyszeń i organizacji na terenie Gminy Sicienko zostały zawarte w rozdziale 3.1.7 Kultura i Sport niniejszej Strategii.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Sicienko

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną.

Niepokojącym zjawiskiem, o którym warto wspomnieć, analizując tę tematykę, jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia.

Ponadto, sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc wskazane w tym przypadku są spotkania i z psychologiem oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i kursach zawodowych oferowanych przez urząd pracy oraz inne instytucje i organizacje.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie Gminy Sicienko.

Tabela 12. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Sicienko

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bezrobotni ogółem	448	396	285	260	218	214
Bezrobotne kobiety	240	210	160	147	123	131
Bezrobotni mężczyźni	208	186	125	113	95	83
Bezrobotni z prawem do zasiłku	68	54	48	36	37	39
Bezrobotni absolwenci	28	16	5	9	4	5
Bezrobotni niepełnosprawni	32	26	17	10	9	12
Bezrobotni do 24 roku życia	96	76	42	28	25	31
Bezrobotni od 25 do 34 roku życia	127	120	88	91	68	75
Bezrobotni od 35 do 44 roku życia	92	85	54	54	48	43
Bezrobotni od 45 do 54 roku życia	79	67	65	46	41	32
Bezrobotni od 55 do 59 roku życia	41	37	22	28	21	19
Bezrobotni powyżej 60 roku życia	13	11	14	13	15	14
Bezrobotni do 1 miesiąca bez pracy	49	44	40	30	17	23
Bezrobotni od 1 do 3 miesięcy bez pracy	78	69	71	45	43	36
Bezrobotni od 3 do 6 miesięcy bez pracy	96	67	36	45	39	40
Bezrobotni od 6 do 12 miesięcy bez pracy	98	83	53	57	28	40
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy bez pracy	58	73	32	35	45	27

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy bez pracy	69	60	53	48	46	48
Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	170	149	105	98	82	67
Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym	144	134	84	81	63	59
Bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	30	39	30	18	15	22
Bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym	66	51	40	38	36	44
Bezrobotni z wykształceniem wyższym	38	23	26	25	22	22

Źródło: Dane PUP w Bydgoszczy

Analizując strukturę bezrobocia na terenie Gminy należy zauważyć, że:

- wśród osób bezrobotnych przeważały kobiety, które stanowiły 61,21% osób bezrobotnych na koniec 2018 roku. Na przestrzeni lat 2013-2018 liczba bezrobotnych kobiet spadła o 109, a liczba bezrobotnych mężczyzn o 125 osób.
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2018 r. wynosiła 39 i w stosunku do roku 2013 spadła o 42,65%, ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2018 r. wyniósł 18,22%;
- w analizowanym okresie zmniejszyła się liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych (o 62,50%);
- ze względu na wiek osób bezrobotnych: na koniec 2018 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby od 25 do 34 roku życia – ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 35,05%, analizując zmiany na przestrzeni lat 2013 - 2018 zauważamy, że liczba tych osób spadła o 40,95%;
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2018 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy;
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2018 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (31,30% ogółu bezrobotnych). Najmniej liczną grupą byli bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym.

Na przestrzeni lat 2013-2018 liczba beneficjentów korzystających z pomocy z powodu bezrobocia systematycznie malała. W roku 2018 liczba beneficjentów zmalała o 264 osoby w stosunku do roku 2013. Szczegółowe dane zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 13. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	130	111	85	78	71	65
Liczba osób w tych rodzinach	461	369	287	239	235	197

Źródło: Dane z GOPS w Sicienku

Gmina Sicienko współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Bydgoszczy w celu niwelowania problemów związanych z bezrobociem. Osoby bezrobotne aktywizowane są do podejmowania zatrudnienia poprzez wykonywanie prac społecznie użytecznych i robót publicznych organizowanych na terenie Gminy Sicienko.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Ubóstwo stanowi zagrożenie dla realizacji celów lub zadań życiowych. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Od października 2018 roku kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 701 zł, a dla osoby w rodzinie 528 zł. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy. Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom, których egzystencja opiera się na minimum socjalnym.

Tabela 14. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Sicienku z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	179	167	151	147	124	118
Liczba osób w tych rodzinach	584	523	465	400	326	312

Źródło: Dane GOPS Sicienko

W latach 2013-2018 liczba rodzin objętych pomocą GOPS w Sicienku systematycznie spadała. Największa liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa była w roku 2013 i wyniosła 584, a w roku 2018 osiągnęła wartość 312 osób w rodzinach, zmniejszyła się o 272 osoby.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz niesamodzielnych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie

zмагаć się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie Gminy Sienko na przestrzeni lat 2013-2018 liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności wahała się, przy czym ostatecznie w 2018 r. odnotowano spadek o ok. 21,99% w stosunku do roku 2013. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Sicienku z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	141	110	114	106	104	110
Liczba osób w rodzinach	391	264	267	220	220	249

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Osoby niepełnosprawne potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Dla mieszkańców Gminy Sienko borykających się z tym problemem nie utworzono ośrodka wsparcia. Jednakże w tym zakresie Gmina Sienko zawiera porozumienia dotyczące korzystania przez osoby niepełnosprawne z oferty placówek wsparcia dziennego. Niepełnosprawni mieszkańcy Gminy Sienko korzystają z usług Warsztatów Terapii Zajęciowej „Dąb” w Białych Błotach, Środowiskowego Domu Samopomocy w Cielu, Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Zespole Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia w Bydgoszczy.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie może nadwyręzać domowy budżet, a oferta publicznej i prywatnej służby zdrowia oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów, z reguły mężczyzn od rodziny).

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencję i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, samotność.

Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w roku 2017 na terenie Gminy Sicienko mieszkało 1 899 osób starszych, z czego większość – 55,40% stanowiły kobiety.

Tabela 16. Osoby starsze na terenie Gminy Sicienko w 2017 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	610	301	309
65-69 lat	490	229	261
70-74 lata	311	138	173
75-79 lat	187	80	107
80-84 lata	159	58	101
Powyżej 85	142	41	101
Razem	1 899	847	1 052

Źródło: Dane GUS

Osoby starsze objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku, najczęściej korzystały z pomocy w formie usług opiekuńczych, w formie zasiłków celowych i w naturze, opłat za dom pomocy społecznej. Na podstawie analizy sprawozdań MPiPS-03 z roku na rok zauważalny jest wzrost osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych i przebywających w domach pomocy społecznej. W 2015 roku w zakresie pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało - 13 osób, w 2016 roku - 18 osób, w 2017 roku – 19 osób, a w 2018 -18 osób. W domu pomocy społecznej w latach 2015 i 2016 przebywało 6 osób, a w 2017 - 8 osób, a w 2018 roku – 7 osób. Teren Gminy zamieszkuje wiele rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym spowodowanym niesamodzielnością

wynikającą, m.in. ze starzenia się społeczeństwa, z niepełnosprawności czy długotrwałej choroby. Widoczne to jest także w powodach korzystania z pomocy społecznej (dane własne-ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok), gdzie po ubóstwie, niepełnosprawność była głównym powodem udzielania pomocy i wsparcia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku. Do środowiska osób starszych, niepełnosprawnych, niesamodzielnych z terenu Gminy Sicienka, kierowane są działania w formie Wieczery Wigilijnej oraz działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki Filia w Sicienku, które cieszą się dużym zainteresowaniem z ich strony. W celu poprawy funkcjonowania osób starszych, niepełnosprawnych, niesamodzielnych w 2018 roku Gmina Sicienka przystąpiła do realizacji projektu „Aktywna jesień życia” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 9. Solidarne społeczeństwo, Działania 9.1 Włączenie społeczne i rozwój usług opiekuńczych w ramach ZIT, Poddziałanie 9.1.2 Rozwój usług opiekuńczych w ramach ZIT Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Utworzone zostały Kluby Seniora w miejscowości Wojnowo i Zielonczyn (8 osób Wojnowo, 7 osób Zielonczyn). W miesiącu grudniu 2018 roku rozpoczęto realizację zadań merytorycznych projektu. Były to warsztaty integracji i budowania relacji, warsztaty kulinarne, warsztaty rękodzieła, spotkanie z dietetykiem, prelekcja na temat zdrowia zrealizowana przez lekarza psychiatrę. W 2019 roku rozpoczęły się zajęcia z zakresu kultury fizycznej i rekreacji, propagowania zdrowego stylu życia, różnorodnych form spędzania wolnego czasu. Skutki pogłębiającego się starzenia społeczeństwa stanowić mogą zagrożenie wykluczeniem społecznym tego kręgu osób oraz zwiększeniem wydatków na zapewnienie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych, niesamodzielnych oraz kierowaniem ich do instytucji zapewniającej całodobową opiekę. W związku z powyższym realizacja projektu przyczyni się do aktywizacji seniorów i poprawy ich funkcjonowania w społeczeństwie. Pozwoli im pozostać jak najdłużej w swoim środowisku, czerpiąc radość z życia i podejmowanych działań.

WYKLUCZENIE CYFROWE

Pojęcie to dotyczy różnic między osobami mającymi regularny dostęp do technologii cyfrowych i informacyjnych oraz wykazujących umiejętności efektywnego poruszania się po tej sferze, a tymi, które takiego dostępu nie posiadają (lub nie umieją z niego korzystać).

Warto podkreślić, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej z niego korzystają. Bardzo dużą skalę tego zjawiska obserwuje się najczęściej w grupach społeczno – ekonomicznych takich jak: emeryci, renciści.

Nawiązując do wyżej wymienionych problemów, konieczne jest stymulowanie potrzeb i propagowanie rozwijania kompetencji korzystania z Internetu. Co więcej, należy ukazywać profity wynikające z tego działania, gdyż to mogłoby sprawić, że problem wykluczenia cyfrowego i odsetek ludzi niekorzystających z Internetu zmniejszyłby się. Gmina Sicienko brała udział w projekcie „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób najuboższych i niepełnosprawnych” organizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W ramach projektu „e-Mocni - cyfrowe umiejętności, realne korzyści” w latach 2017-2018 skorzystało z podniesienia kompetencji cyfrowych około 70 osób. Obecnie w ramach trwającego projektu współfinansowanego przez Unię Europejską „Aktywna jesień życia” odbywają się również zajęcia komputerowe dla seniorów.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najlepiej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności

w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba beneficjentów korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Gminy została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 17. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Gminy Sicienko

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	60	59	48	41	31	28
Liczba osób w rodzinach	256	250	214	172	129	117

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Na przestrzeni lat 2013-2018 liczba rodzin, która objęta była pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych malała. Porównując lata 2013 i 2018 liczba ta

zmniejszyła się o ok. 53,33%. Jeśli chodzi o liczbę osób w rodzinach, to ona również spadała na przestrzeni analizowanych lat. Ostatecznie w 2018 roku była o 54,30% mniejsza niż w 2013 roku.

Tabela 18. Wsparcie kierowane ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Gminy Sicienko

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	122	92	85	66	50	43
Liczba osób w rodzinach	576	432	399	300	237	201

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Liczba rodzin, w których istniała potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Gminy Sicienko wahała się, jednakże w porównaniu 2013 i 2018 roku liczba ta spadła o 64,75%.

Gmina Sicienko realizuje program pomocy rodzinie w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998).

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Gmina Sicienko posiada Gminny Program Wspierana Rodziny na lata 2017-2019. Adresatami tego programu są rodziny i dzieci z terenu Gminy Sicienko, a szczególnie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Program kierowany jest też do kobiet w ciąży wraz z ich rodzinami. Szczególnie uwzględnia się kobiety w ciąży powikłanej oraz sytuacji niepowodzeń położniczych.

Celem głównym Programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający jej właściwemu rozwojowi w Gminie Sicienko. Cele szczegółowe powyższego dokumentu to:

- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- Ograniczanie sytuacji kryzysowych w rodzinach dysfunkcyjnych,
- Rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin,
- Usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze,
- Zwiększenie świadomości rodzin w zakresie oferowanych form wsparcia.

Poszczególne działania zakładane przez powyższy program:

- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny,
- Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, radca prawny) w rodzinach wymagających pomocy specjalistów,
- Monitorowanie sytuacji i wspieranie rodzin przez kuratorów sądowych dla nieletnich
- Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w Gminie Sicienko
- Realizacja wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze z asystentem rodziny
- Prowadzenie działalności profilaktycznej w ramach realizowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców i opiekunów,
- Organizowanie spotkań, konferencji dla przedstawicieli podmiotów lokalnych działających na rzecz rodzin (kuratorów, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów pielęgniarek, policjantów i innych specjalistów),
- Stworzenie skutecznego i sprawnego przepływu informacji poprzez wykorzystanie strony internetowej GOPS w Sicienku,
- Uświadomienie rodzin, mieszkańców Gminy Sicienko o roli podmiotów działających na rzecz rodziny, w tym asystenta rodziny,
- Organizowanie spotkań, konferencji lub seminariów dotyczących problematyki rodziny oraz podmiotów działających na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny to osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe. Towarzyszy rodzinie we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku zatrudnia jednego asystenta rodziny. Pracuje on z rodziną na podstawie wcześniej stworzonego planu pracy. Współpraca asystenta z daną rodziną zazwyczaj jest długofalowa (2-3 lata), aczkolwiek w przypadku braku współpracy rodziny w realizacji planu pracy możliwe jest podjęcie decyzji o wcześniejszym zakończeniu udzielania pomocy.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,

- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z pracownikiem socjalnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin *Za życiem* kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko umarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny.

Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY ORAZ KARTA DUŻEJ RODZINY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie płaci alimentów. Świadczenie wypłaca Gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, do ukończenia przez nie 25 roku życia (powyżej 18 roku życia wypłata jest kontynuowana jeśli dziecko się uczy). Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie jest realizowane w przypadku kontynuowania nauki u dziecka, które ma uznany stopień niepełnosprawności umiarkowany lub znaczny.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe w wysokości 725 zł netto na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- Dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej,
- Dziecko zawarło związek małżeński.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- Osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- Osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- Osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej. Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

W 2016 roku wszedł w życie program Rodzina 500 plus, który powstał w celu udzielenia pomocy i wsparcia rodzicom w wychowywaniu dzieci. Wszelkie warunki i zasady Programu Rodzina 500 plus określono w ustawie z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Wsparcie jest udzielane rodzinom, w których żyje co najmniej dwoje niepełnoletnich dzieci i na drugie i każde kolejne dziecko otrzymują 500 złotych. Jeżeli

w rodzinie dochód nie przekracza 800 zł netto na osobę wsparcie otrzymuje rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1 200 zł netto.

Źródło: <https://www.mpips.gov.pl/>

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Tabela 19. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy GOPS w Sicienku z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Alkoholizm						
Liczba rodzin	53	45	50	56	56	51
Liczba osób w tych rodzinach	154	122	136	138	138	131
Narkomania						

Liczba rodzin	0	0	0	0	0	0
Liczba osób w tych rodzinach	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Liczba rodzin dotkniętych alkoholizmem wahała się na przestrzeni badanego okresu czasu, w 2018 r. zmalała w porównaniu do 2013 o 3,78%, liczba osób w tych rodzinach zmniejszyła się, tj. o ok. 14,94%. Jeśli chodzi o narkomanię, to nie odnotowano problemu narkomanii jako powodu uzasadniającego przyznanie pomocy społecznej.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty można nawet je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencja, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

Gmina Sicienko posiada Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Główne cele tego Programu to:

- zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują na terenie Gminy,

- zwiększenie zasobów instytucjonalnych, kadrowych niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi już problemami,
- zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych poprzez realizację rekomendowanych programów profilaktyki wobec dzieci i młodzieży, poprzez wspieranie programów profilaktycznych,
- podnoszenie świadomości w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji używania alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy Sicienko,
- wspieranie działań mających na celu opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród młodzieży oraz promowania zdrowego stylu życia,
- minimalizowanie skutków zjawisk towarzyszących nadużywaniu alkoholu oraz systematyczna edukacja sprzedawców napojów alkoholowych,
- podejmowanie wszechstronnych oddziaływań profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych,
- systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat zjawiska przemocy domowej ukierunkowanej na niwelowanie mitów i stereotypów oraz zmianę postaw wobec zjawiska przemocy domowej,
- podnoszenie umiejętności osób zawodowo lub społecznie zajmujących się rozwiązywaniem lokalnych problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- wspieranie kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej promujących zdrowie i trzeźwość.

Aby zminimalizować zjawiska uzależnień Rodzinny Punkt Konsultacyjny w Sicienku świadczy szeroki zakres pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych organizując pomoc psychologiczną, psychoterapeutyczną, prawną, specjalisty ds. uzależnień. Oferowana pomoc jest bezpłatna i dostępna przez kilka dni w tygodniu.

Źródła: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018, Dane GOPS w Sicienku

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to jednostka niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a również osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W latach 2013-2018 liczba rodzin dotkniętych problemem bezdomności korzystających z pomocy GOPS na terenie Gminy Sicienko ulegała wahaniom, przy czym ostatecznie na przestrzeni analizowanych lat w 2018 roku dotyczył 4 rodzin, w tym 1 rodziny

trzyosobowej. Część osób bezdomnych z terenu naszej Gminy to osoby zamieszkujące na terenie rodzinnych ogrodów działkowych, których lokale zgodnie z normą prawną nie mogą być uznane za lokale mieszkalne. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Liczba osób bezdomnych w Gminie Sienko

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	5	8	10	8	9	4
Liczba osób w rodzinach	5	10	10	8	10	6

Źródło: Dane GOPS w Sienku

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskaLinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia dane charakteryzujące zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy Sienko.

Tabela 21. Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sienko

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	33	115	99	106	97	114
- kobiety	23	88	72	91	78	66
- mężczyźni	5	10	11	11	10	20
- dzieci	5	17	16	4	9	28
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	25	96	82	102	85	82
- kobiety	4	5	3	10	2	12
- mężczyźni	21	90	78	92	83	69
- dzieci	0	1	1	0	0	1
Liczba interwencji domowych, w tym:	81	80	75	75	144	155
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	25	96	82	99	85	78

Źródło: Komisariat Policji w Koronowie

Analizując powyższe dane na przestrzeni lat 2013 - 2018 liczba ofiar przemocy domowej wahała się, przy czym ostatecznie wzrosła o 81 osób w 2018 roku w porównaniu z rokiem 2013. Najliczniejszą grupę ofiar przemocy domowej stanowiły kobiety, a najliczniejszą grupą sprawców przemocy byli mężczyźni.

W Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym w Sienku funkcjonują specjaliści oferujący pomoc psychologiczną i prawną.

Gmina Sienko posiada Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020. Główne cele niniejszego Programu to:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sienko,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie pomocy i ofiar przemocy w rodzinie.

Realizacja powyższych celów zakłada:

- uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sienko,
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania przemocy,

- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Ofiary przemocy mogą także skontaktować się z Ogólnopolskim Pogotowiem dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia. Ponadto organizowane są spotkania w RPK w Sicienku ze specjalistami psychologiem oraz radcą prawnym.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin i miast są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Tabela 22. Przestępczość na terenie Gminy Sicienko w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba przestępstw, w tym:	63	57	53	37	62	66
- kradzież rzeczy obcej	41	41	33	27	41	44
- kradzież z włamaniem	20	12	19	9	11	12
- rozboje	1	1	0	0	1	0
- bójki i pobicia	0	0	1	1	8	10
- uszczerbek na zdrowiu	1	3	0	0	1	0

Źródło: Komisariat Policji w Koronowie

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2012 – 2017 liczba przestępstw ulegała zmianom. W stosunku do 2012 w 2017 roku ilość popełnionych przestępstw na terenie Gminy Sicienko wzrosła o 4,76%.

Ze świadczeń GOPS w Sicienku korzystają również osoby z problemami z przystosowaniem się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 23. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

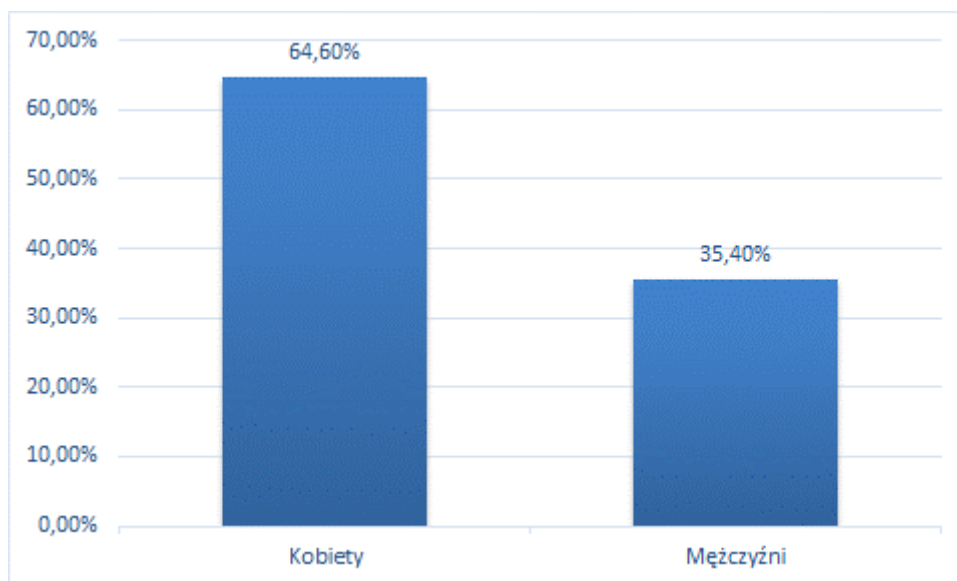
Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	1	3	2	1	4	5
Liczba osób	7	3	2	1	4	10

Źródło: Dane GOPS w Sicienku

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w zakresie trudności przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego na terenie Gminy Sicienka w 2018 roku, w porównaniu do 2013 roku zwiększyła się o 4 osoby.

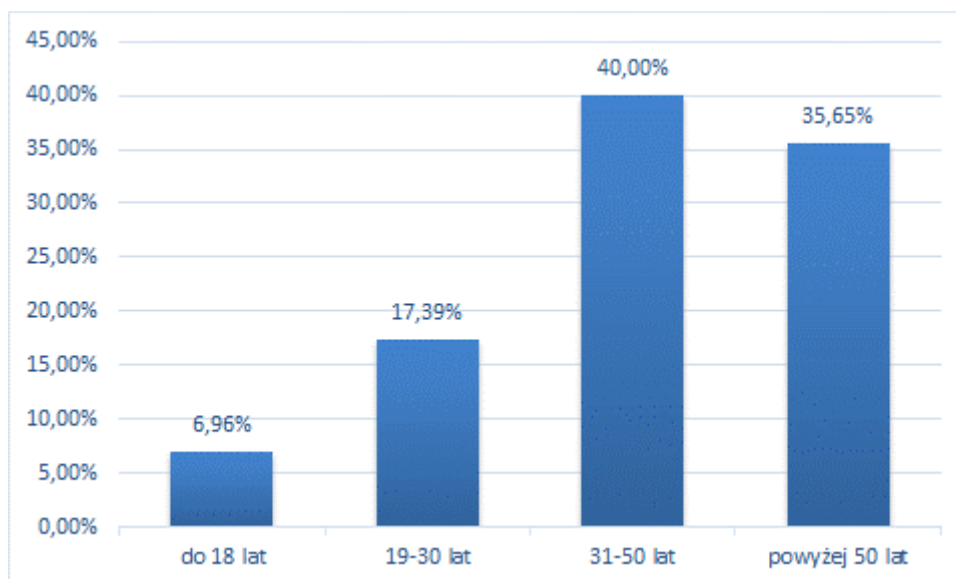
3.3. Wyniki badania ankietowego

W ankietyzacji dotyczącej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienka na lata 2019-2023 wzięło udział 100 osób w następujących przedziałach wiekowych: do 18 lat, 19-30 lat, 31-50 lat oraz powyżej 50 lat. Respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych i jedno otwarte.

Wykres 3. Ankietowani według płci

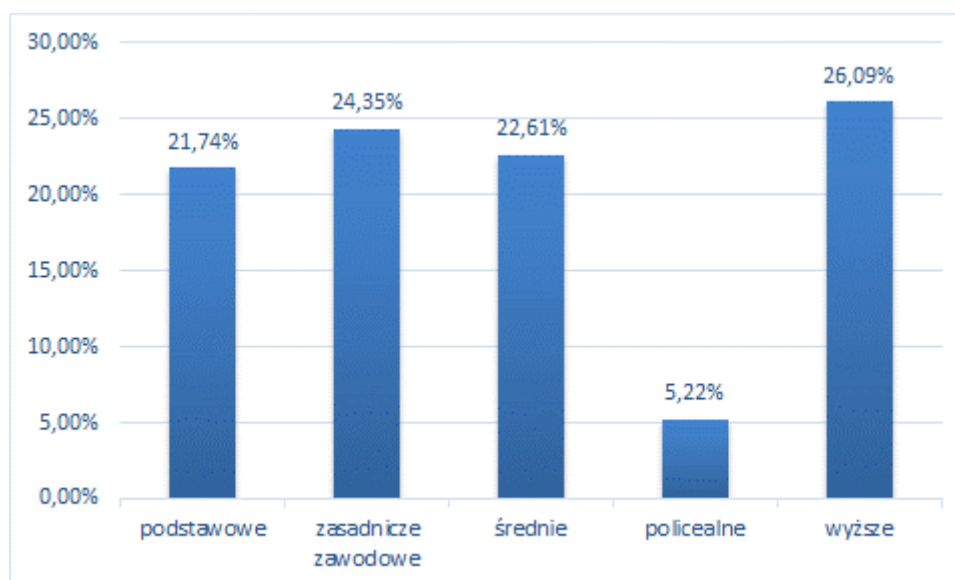
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie badanych wynosił 64,60%, zaś udział mężczyzn 35,40%.

Wykres 4. Ankietowani według wieku

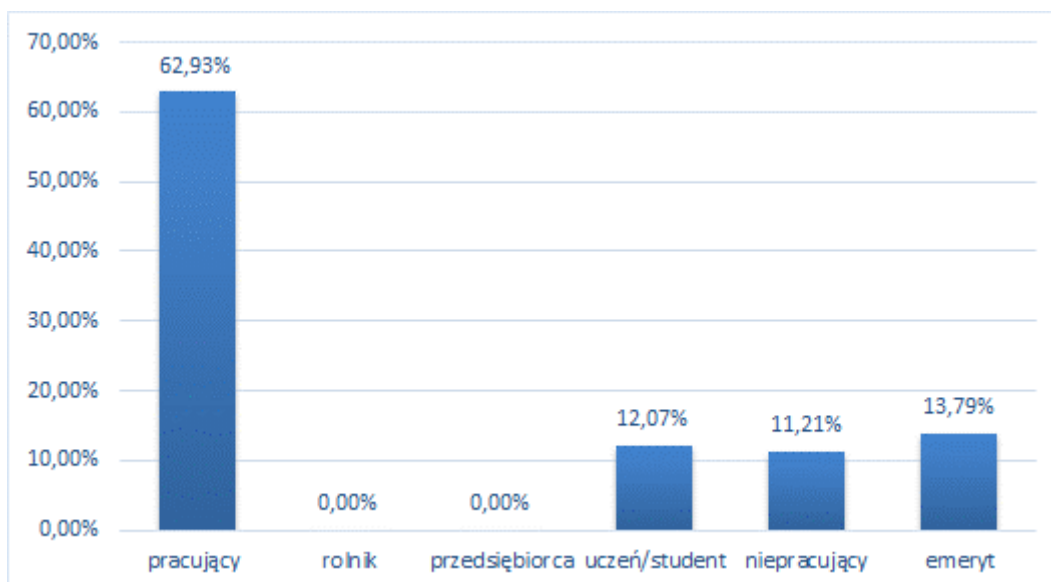
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 lat (40,00%), kolejną liczną grupą były osoby powyżej 50 lat (35,65%). Najmniej badanych stanowiły osoby do 18 roku życia.

Wykres 5. Ankietowani według poziomu wykształcenia

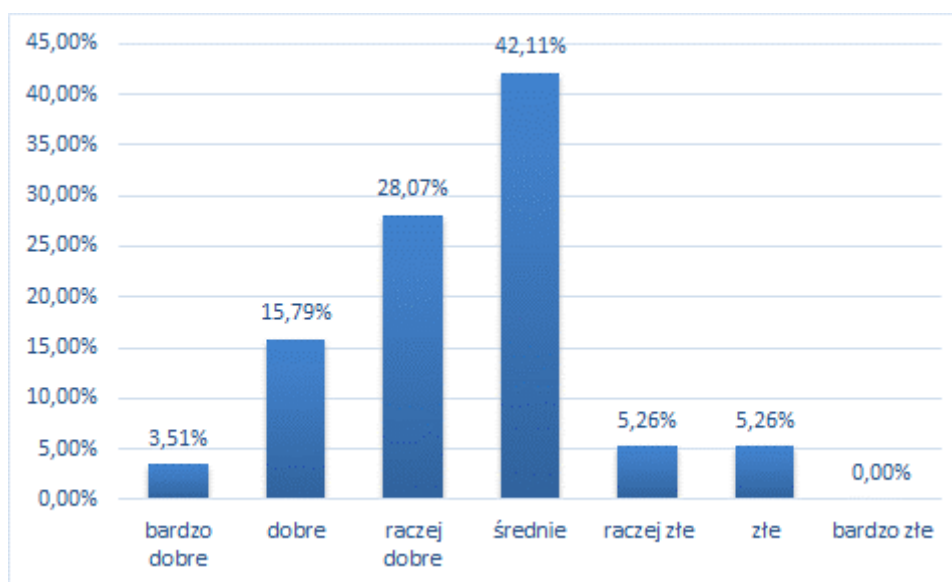
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Największą część respondentów (26,09%) stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. Nieco mniejszy odsetek (24,35%) stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym oraz średnim (22,61%). 21,74% badanych posiadało wykształcenie podstawowe, zaś tylko 5,22% policealne.

Wykres 6. Ankietowani według statusu zawodowego

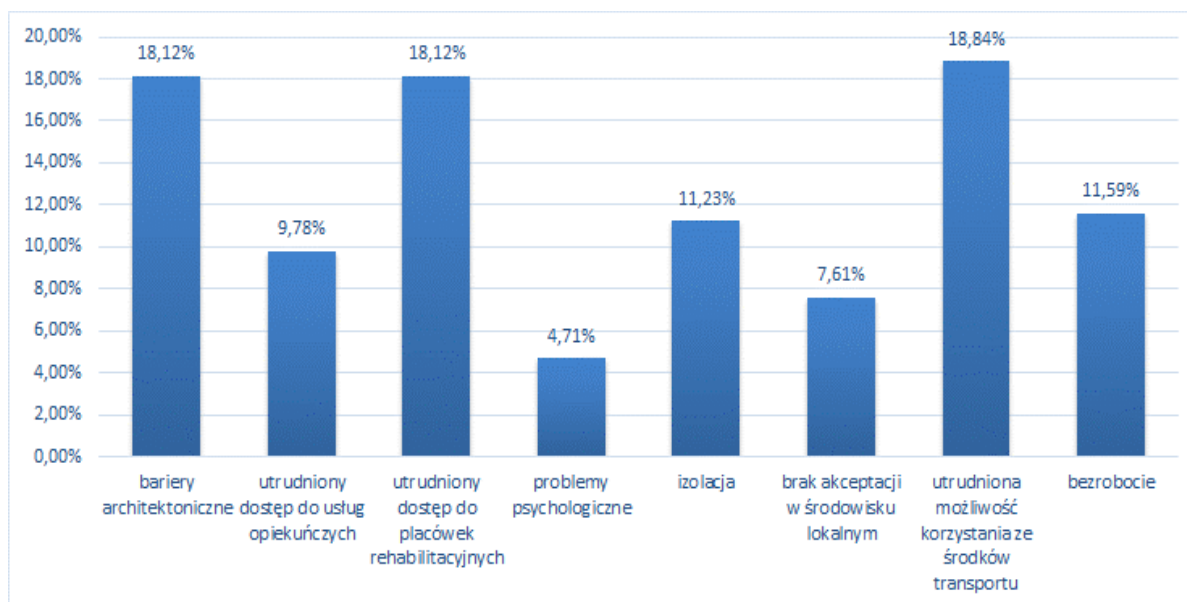
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Największy odsetek ankietowanych (62,93%) stanowią osoby pracujące. Mniej licznymi grupami są emeryci (13,79%), uczniowie i studenci (12,07%) oraz osoby niepracujące (11,21%). Rolnicy i przedsiębiorcy nie brali udziału w badaniu.

Wykres 7. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców Gminy

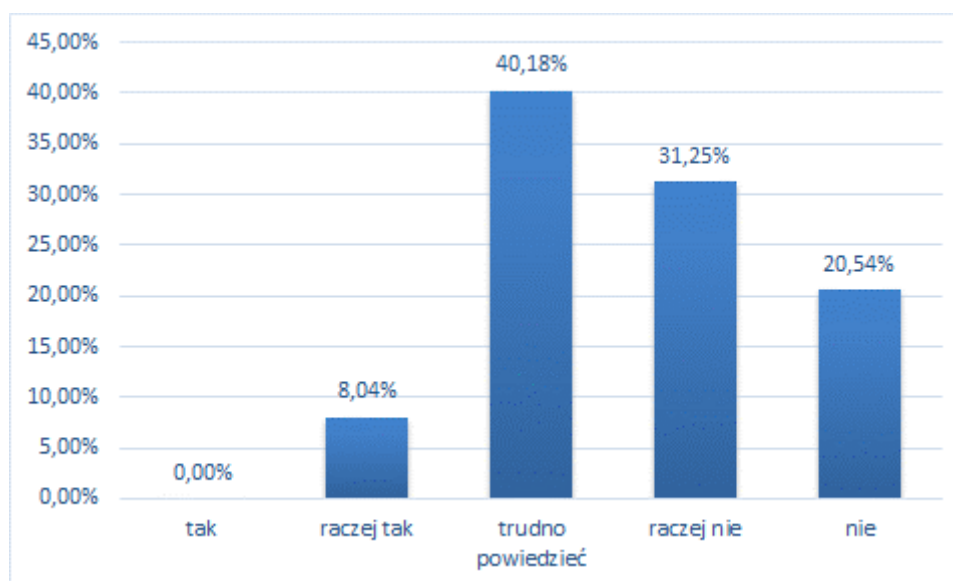
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Największa część ankietowanych (42,11%) określiła aktualne warunki życia mieszkańców na terenie Gminy jako średnie. Spora też część zaznaczyła odpowiedzi „raczej dobre” i „dobre”, oceniając je pozytywnie. Niewielki odsetek respondentów twierdzi, że warunki życia w Gminie Sienko są raczej złe lub złe, albo przeciwnie, że są bardzo dobre. Nikt nie wybrał odpowiedzi „bardzo złe”.

Wykres 8. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

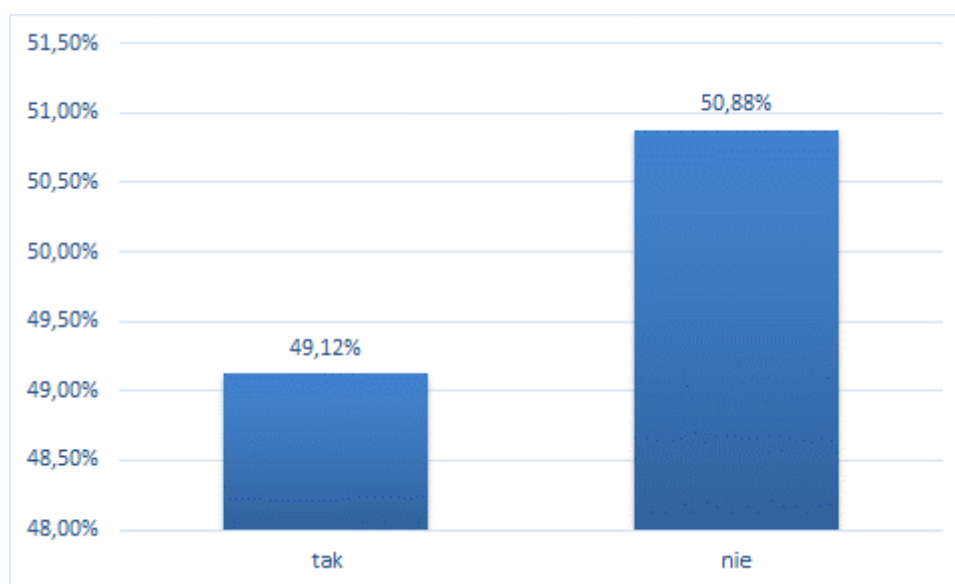
Zdaniem większości ankietowanych (18,84%) najczęstszym problemem społecznym dotyczącym osoby niepełnosprawne jest utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu, a następnie (18,12%) bariery architektoniczne oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Najmniejszy odsetek badanych (4,71%) wskazał problemy psychologiczne. W związku z powyższymi odpowiedziami, niezbędne jest prowadzenie przez Gminę działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 9. Ocena oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

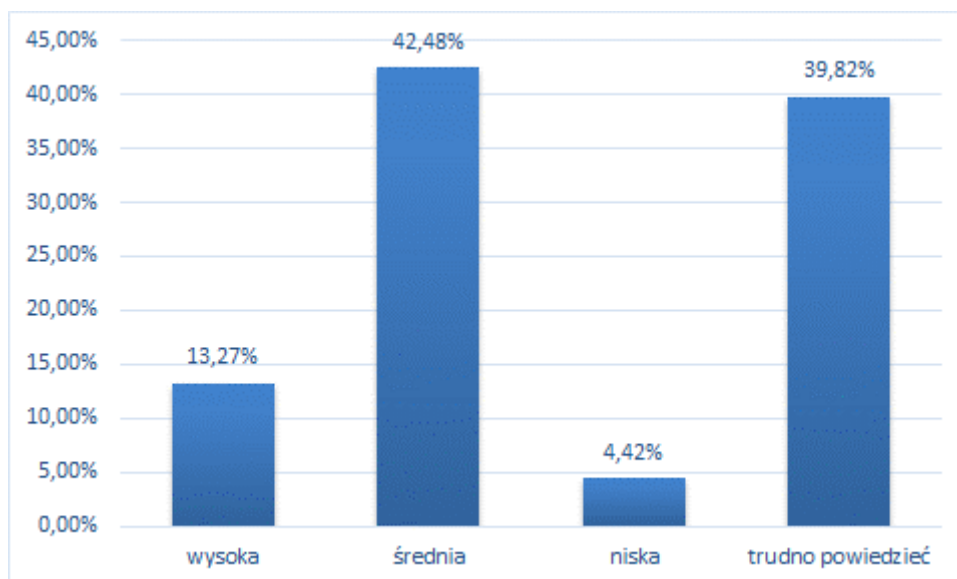
Największa część respondentów (40,18%) nie potrafi wypowiedzieć się, czy ich zdaniem oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Sicienko jest wystarczająca. Duża część badanych, która łącznie stanowiła ponad połowę twierdzi, że nie jest i raczej nie jest ona wystarczająca. Tylko 8,04% badanych stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej wystarczająca, zadowalająca. Nawiązując również do odpowiedzi na poprzednie pytanie, zauważalny jest fakt, że mieszkańcy widzą braki w kierowanej ofercie pomocy dla niepełnosprawnych, co powinno dać sygnał do wprowadzenia zmian w tym zakresie.

Wykres 10. Ocena dostępu do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy

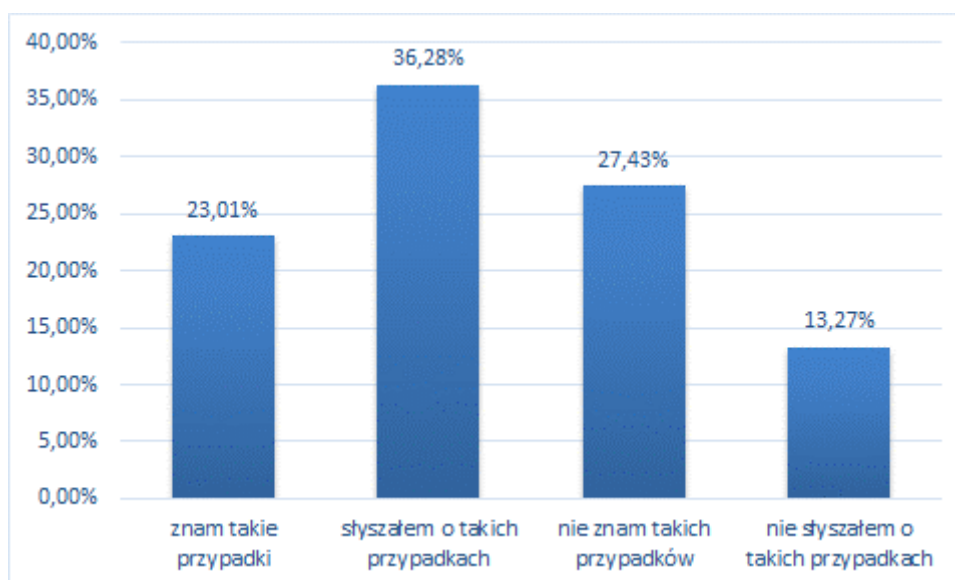
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Większość ankietowanych (50,88%) uważa, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy nie jest wystarczający. Osoby wskazujące taką odpowiedź argumentowały to brakiem placówek specjalistycznych, w tym stomatologa, okulisty, dermatologa, laryngologa, kardiologa, brakiem placówek rehabilitacyjnych oraz logopedy.

Wykres 11. Skala problemu uzależnień na terenie Gminy

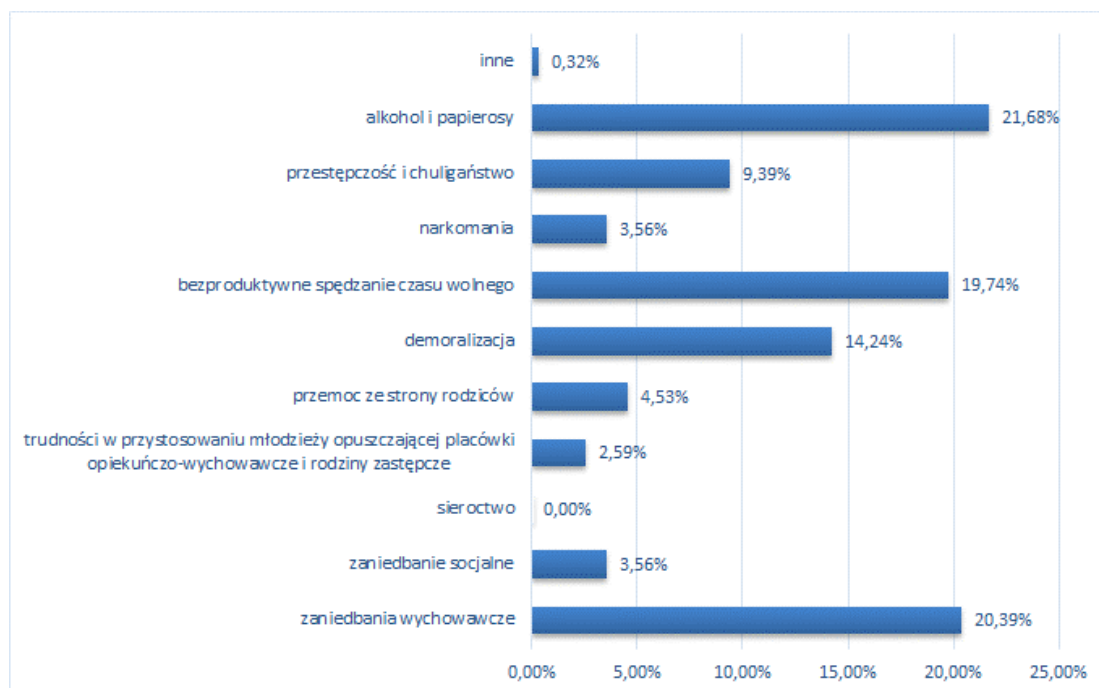
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Największy odsetek ankietowanych (42,48%) twierdzi, że skala problemu uzależnień na terenie Gminy jest średnia. Zbliżonej ilości respondentów (39,82%) trudno odpowiedzieć na to pytanie. Skalę tego problemu jako wysoką oceniło 13,27% ogółu ankietowanych. Tylko 4,42% osób uważa, że skala problemu uzależnień na terenie Gminy jest niska.

Wykres 12. Zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

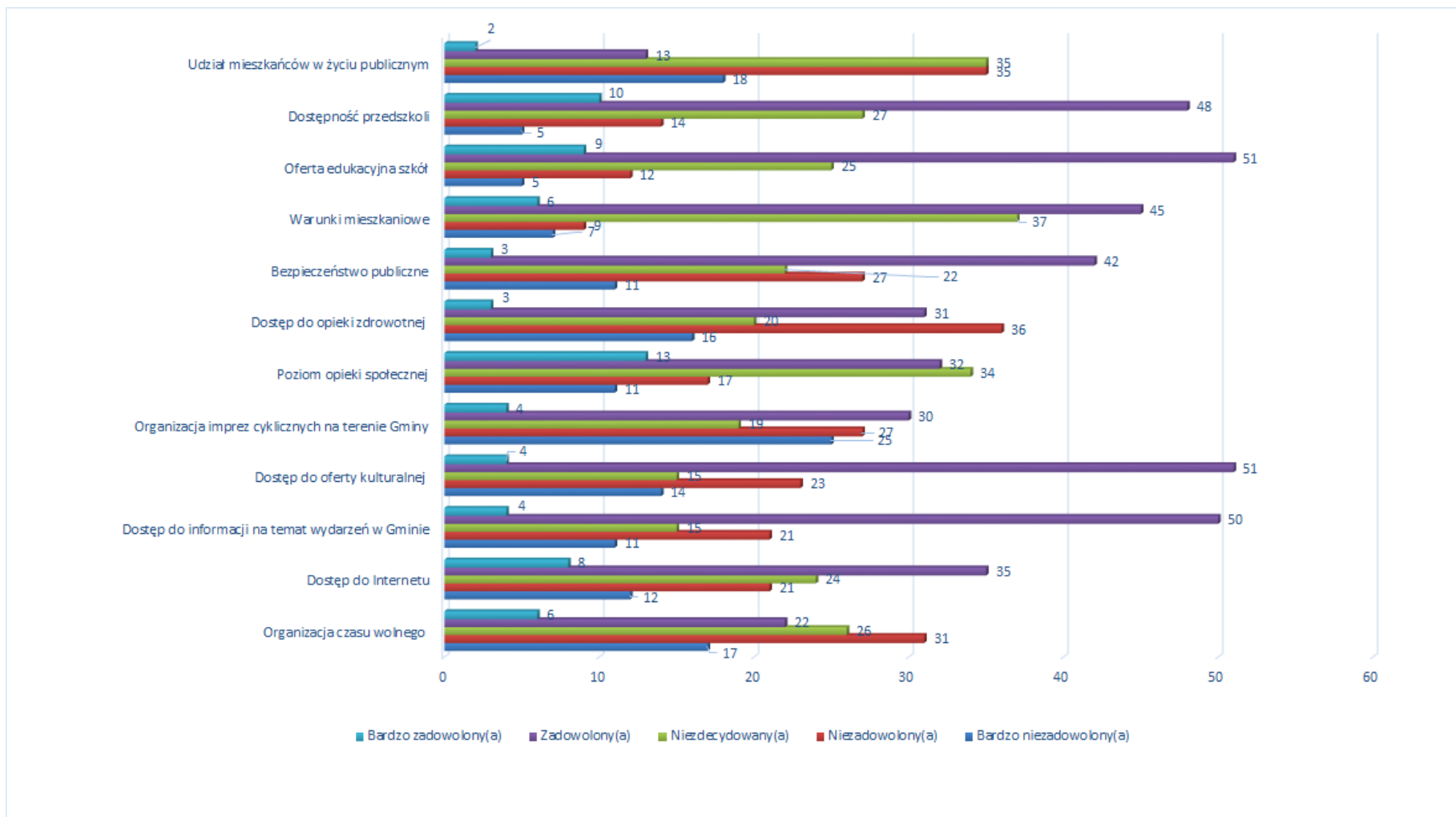
Kolejne pytanie dotyczyło zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy. Większa część ankietowanych (36,28%) słyszała o takich przypadkach. Mniej z badanych (27,43%) nie zna takich przypadków, 23,01% respondentów zna takie przypadki, zaś tylko 13,27% nie słyszało o takich sytuacjach.

Wykres 13. Najczęściej dostrzegane zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Największa część ankietowanych (21,68%) wskazała spożywanie alkoholu i papierosów jako negatywne zjawisko najczęściej występujące wśród dzieci i młodzieży. Nieznacznie mniejsza część – 20,39% uważa, że są to zaniedbania wychowawcze. Mniej ankietowanych wskazywało na bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, demoralizację oraz przestępstwo i chuligaństwo. Niewielki odsetek badanych dostrzegł problem przemocy ze strony rodziców (4,53%), narkomanię oraz zaniedbania socjalne (3,56%). Najmniejsza część respondentów wskazała trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze. Ankietowani nie zauważyli problemu sieroctwa. Respondenci wskazujący na odpowiedź „inne” dostrzegają narastające problemy emocjonalne i trudności wynikające z braku umiejętności w radzeniu sobie z nimi, a także brak zainteresowania dziećmi ze strony rodziców.

Wykres 14. Zadowolenie z następujących warunków życia w Gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety

Na pytanie dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie Gminy ankietowani w większości stwierdzili, że są zadowoleni z dostępności przedszkoli, oferty edukacyjnej szkół, warunków mieszkaniowych, bezpieczeństwa publicznego, organizacji imprez cyklicznych na terenie Gminy, dostępu do oferty kulturalnej, dostępu do informacji na temat wydarzeń w Gminie oraz z dostępu do Internetu. Niezadowolenie wśród respondentów występuje przede wszystkim w kwestii udziału mieszkańców w życiu publicznym, dostępu do opieki zdrowotnej i organizacji czasu wolnego.

Czynności mogące przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach:

Działania w zakresie wsparcia ubogich:

Jako działania mogące przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w zakresie wsparcia ubogich ankietowani wskazywali przede wszystkim na pomoc materialną i finansową, zbiórki żywności, wsparcie od osób trzecich, aktywizację do zdobywania lepszego wykształcenia, pomoc w poszukiwaniu pracy oraz organizację, tzw. prac interwencyjnych. Wskazywali również na monitorowanie sytuacji ubogich, organizowanie spotkań integracyjnych, czy uruchomienie fundacji oraz spółdzielni socjalnych.

Działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych:

Zdaniem ankietowanych działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością, to zapewnienie większego dostępu do placówek rehabilitacyjnych, remonty chodników, zmiana architektury budynków (zamontowanie wind, podjazdów) oraz zapewnienie darmowego lub tańszego dowozu. Ponadto wskazywano również na oferowanie pomocy psychologa, zapewnienie dostępu do Ośrodka Wsparcia dla niesamodzielnych dorosłych, ich integrację ze społeczeństwem, utworzenie warsztatów terapii zajęciowej, stworzenie świetlicy socjoterapeutycznej wspomagającej rozwój niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, tworzenie kół zainteresowań, pomoc osób trzecich oraz częstsze wizyty opiekunów i pielęgniarek. Respondenci zwrócili także uwagę na większy dostęp do lekarzy specjalistów oraz pomoc w znalezieniu pracy dla osób niepełnosprawnych.

Działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia:

Ankietowani wskazali, że kluczowym działaniem w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia jest zwiększenie ilości zatrudnionych lekarzy pierwszego kontaktu oraz specjalistów (okulisty, stomatologa, laryngologa, dermatologa, kardiologa oraz w nielicznych przypadkach chirurga). Często zwracano uwagę również na większą dostępność do rehabilitacji. Respondenci zaproponowali też organizację różnego rodzaju akcji zdrowotnych (np. „Białe niedziele”, w celu wykrywania wczesnego stadium nowotworu) oraz organizację wizyt domowych przez służbę zdrowia, wydłużenie godzin pracy ośrodków zdrowia oraz skrócenie czasu oczekiwania do lekarza w nagłych przypadkach.

Działania na rzecz osób starszych:

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom w zakresie osób starszych wskazano przede wszystkim spotkania integracyjne i wspólne wyjazdy mające zapobiegać ich osamotnieniu i wykluczeniu. Zdaniem ankietowanych powinny powstawać też kluby, koła zainteresowań (np. Klub Seniora) i Uniwersytet Trzeciego Wieku. Zwrócono uwagę na zapewnienie darmowej pomocy w życiu codziennym osobom starszym. Padły także propozycje organizacji spotkań z dziećmi i młodzieżą, pomocy materialnej i rzeczowej, utworzenia ośrodków dziennego pobytu dla osób starszych, pomocy psychologa oraz zatrudnienia lekarza geriatry.

Działania w zakresie bezpieczeństwa:

Zdaniem respondentów na terenie Gminy Sicienko w celu poprawy bezpieczeństwa powinna odbywać się większa ilość patroli Policji bądź powołana służba w rodzaju Straży Miejskiej. Ankietowani chcieliby również, aby został utworzony Komisariat Policji w Sicienku. Wielu badanych wskazało także na zamontowanie monitoringu i oświetlenia w miejscach publicznych oraz poprawę jakości dróg i wyznaczenie przejść dla pieszych. Zaproponowano też wyznaczenie ścieżek zdrowia, budowę ścieżek rowerowych i dla pieszych, prowadzenie zajęć edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, zamontowanie dodatkowych znaków i balustrad.

Inne:

Jako inne działania mające przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie Gminy ankietowani wskazali budowę progów zwalniających między blokami i budynkami mieszkalnymi oraz światłowodowe łącze internetowe.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.

— SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony Gminy Sicienko, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 24. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia osobom i rodzinom pokonywanie trudnych sytuacji życiowych, wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb; — działalność licznych organizacji pozarządowych na terenie Gminy (stowarzyszenia, fundacje itp.); — wzrost liczby ludności na terenie Gminy; — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy; — spadek liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia na terenie Gminy; — spadek liczby osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa; — funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej, Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego oraz Zespołu Interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> — narastający problem starzenia się społeczeństwa; — wysoki odsetek bezrobotnych w wieku 25-34 lata; — wzrastający problem uzależnienia od alkoholu; — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dzielne Domy Pomocy Społecznej; — brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych; — utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych; — wzrost liczby ofiar przemocy domowej; — większy odsetek przestępstw.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; — dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> — konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji, — malejący przyrost naturalny; — rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; — bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych;

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2019-2023.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla Gminy Sicienko* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2019-2023 liczba urodzeń żywych przyjmie trend malejący. W analizowanych latach będzie występował dodatni, aczkolwiek zmniejszający się przyrost naturalny.

Tabela 25. Prognoza przyrostu naturalnego dla Gminy Sicienko do 2023 roku

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2019	98	76	22
2020	98	77	21
2021	96	79	17
2022	95	80	15
2023	94	81	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

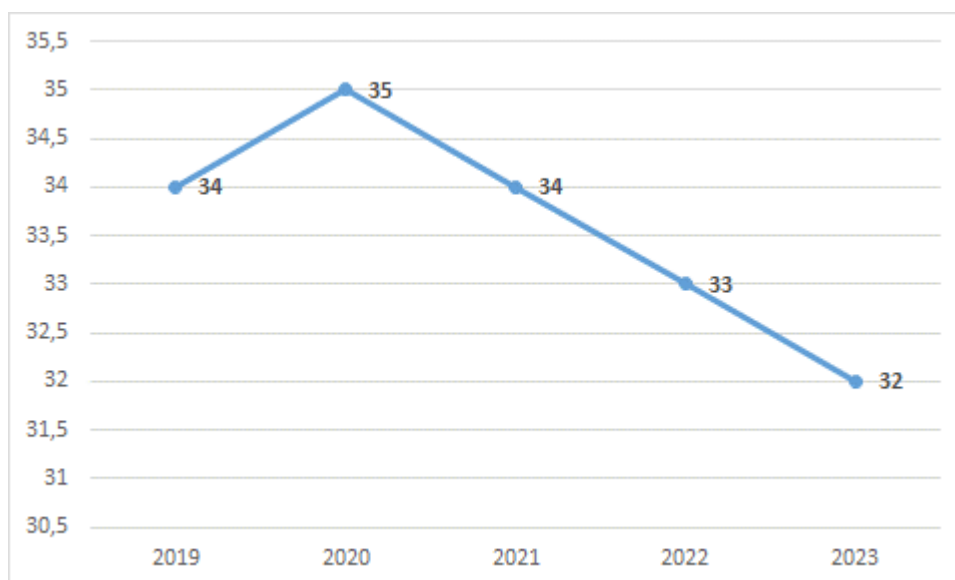
Zgodnie z prognozą do 2023 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji będzie przyjmowało wartości dodatnie

Tabela 26. Prognoza salda migracji dla Gminy Sicienko do 2023 roku

Lata	Napływy	Odpyły	Saldo migracji
2019	164	130	34
2020	163	128	35
2021	160	126	34
2022	157	124	33
2023	154	122	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 15. Prognoza salda migracji dla Gminy Sicienko do 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

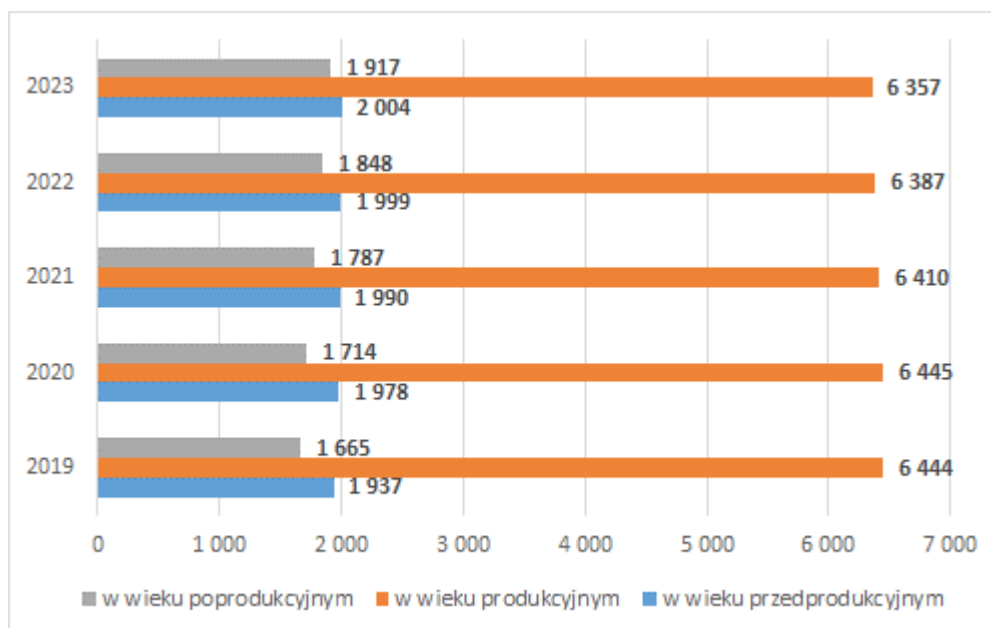
Na podstawie *Prognozy dla Gminy Sicienko* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w analizowanych latach liczba osób w wieku produkcyjnym będzie malała, a wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym rosła, ponadto w 2023 roku w stosunku do 2019, prognozowany jest także wzrost liczby ludności o 1,94%.

Tabela 27. Prognoza liczby ludności Gminy Sicienko w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2023 r.

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2019	10 046	1 937	6 444	1 665
2020	10 137	1 978	6 445	1 714
2021	10 187	1 990	6 410	1 787
2022	10 234	1 999	6 387	1 848
2023	10 278	2 004	6 357	1 917

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 16. Prognoza liczby ludności Gminy Sicienko w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Jednym z czynników, który ustala rozwój społeczeństwa jest wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat, które dzielą spisy powszechne możemy zauważyć dynamiczne zmiany, które zdecydowanie miały wpływ na transformację w strukturze ludności wg poziomu wykształcenia.

Widoczne są tendencje wśród mieszkańców Gminy Sicienko do podwyższania i uzupełniania wykształcenia. Na tej podstawie można wywnioskować, że dane określające poziom wykształcenia będą progresywne.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienko na lata 2019-2023” będzie wzrost zaufania obywateli zamieszkujących obszar Gminy w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 288. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, — poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, — wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — poprawa warunków życia mieszkańców Gminy i spadek liczby rodzin ubogich, — zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, — zwiększenie dostępu do rynku pracy, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Problemy osób z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> — powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, — podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, — pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, — zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, — zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, — wzrost liczby osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, — poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej.
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój specjalistycznego poradnictwa, — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — zmniejszenie liczby osób uzależnionych
Bezdomność	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji, — spadek liczby osób bezdomnych,
Przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, — zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, — eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, — zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości, — poprawa bezpieczeństwa wśród pieszych i pasażerów pojazdów,

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany, które się prognozuje będą możliwe do uzyskania poprzez współdziałanie instytucji i organizacji pozarządowych, które funkcjonują dla dobra mieszkańców Gminy w sferze scalania społeczności lokalnej, zwyczajki aktywności i pomocy społecznej.

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Przeprowadzona powyżej diagnoza społeczna w obszarze problemów społecznych oraz prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **wizji rozwoju społecznego** niniejszej Strategii, którym jest:

„GMINA SICIENKO – GMINA POSIADAJĄCA ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA SPOŁECZNEGO, WSPIERAJĄCA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE, NIESAMODZIELNE, DOTKNIĘTE PRZEMOCĄ W RODZINIE ORAZ UZALEŻNIONE, DĄŻĄCA DO POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA SWOICH MIESZKAŃCÓW”

Wizja, która została przedstawiona powyżej zawiera w swoim zakresie kwestie problemowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i jej adresatami są wszyscy mieszkańcy Gminy, zarówno ci, których dotyczą problemy społeczne związane głównie z marginalizacją i izolacją z życia społecznego, jak i przyszli mieszkańcy Gminy Sienko.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **3 problemowe obszary priorytetowe: problemy osób niepełnosprawnych i starszych, uzależnienia i przemoc w rodzinie.**

Dla każdego z ww obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 29. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
I.	Problemy osób niepełnosprawnych i starszych	Cel strategiczny 1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.
II.	Uzależnienia	Cel strategiczny 2. Wspieranie osób uzależnionych.
III.	Przemoc w rodzinie	Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby efektywnie urzeczywistniać Strategię, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania zawierają cele operacyjne.

Tabela 290. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie integracji osób niepełnosprawnych i starszych w społeczności lokalnej. 2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych. 3. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych. 4. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym i starszym w życiu kulturalno-społecznym.
Cel strategiczny 2. Wspieranie osób uzależnionych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień. 2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek. 3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.
Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. 2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie zarządzeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy. Koordynatorem urzeczywistniania celów wskazanych w Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku, natomiast wszystkie podmioty, które realizują zadania Gminy będą uczestniczyć w realizacji założeń.

Wsparcia i pomocy można także oczekiwać od niżej wymienionych instytucji, które działają na terenie Gminy:

- Komisariatu Policji w Koronowie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy,
- Placówek kulturalnych i sportowych,
- Szkół i placówek oświatowo – wychowawczych.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana za pomocą realizacji miejskich programów i projektów wykonywanych przez wyżej wymienione podmioty i instytucje korelujące na poziomie Gminy. Do programów i instrumentów służących do wprowadzania Strategii należą: „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”, „Roczny program współpracy Gminy Sicienko z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego” oraz „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii”, „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020”, Gminny Program wspierania rodziny na lata 2017-2019”, „Gminny Program Promocji Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2020”.

Działania przedstawione w niniejszej Strategii mogą być urzeczywistniane na różnych poziomach – zaczynając od realizacji działania przez GOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizowania zadań publicznych podmiotom zewnętrznym, których tryb jest określony przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sicienko* obejmują lata 2019-2023, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym, m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą głównie z następujących źródeł:

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Gminy w Sicienku
- Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy,
- sprawozdań GOPS w Sicienku.

Monitorowanie umożliwi:

- aktualną ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,

— informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku będzie sporządzanie co najmniej raz na dwa lata raportów monitoringowych, które ukażą stan realizacji Strategii. Będą one wykonywane na podstawie danych znajdujących się w sprawozdaniach cząstkowych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w wykonanie Strategii i przekazywanych do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rezultaty raportu winny eksponować na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie Gminy Sicienko.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia osób mieszkających na terenie Gminy z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego wskaźnikiem będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie osób, które potrzebują pomocy najbardziej.

Tabela 31. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.</p>	<p>1. Podniesienie integracji osób niepełnosprawnych i starszych w społeczności lokalnej.</p>	<p>GOPS GOK Biblioteka</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba projektów zrealizowanych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i starszych, w których partnerem był OPS; – współorganizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych;
	<p>2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.</p>	<p>GOPS Urząd Gminy w Sicienku</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób pobierająca świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne; – liczba rodzin pobierająca zasiłek dla opiekunów; – liczba rodzin/osób sprawująca opiekę nad chorym członkiem rodziny, będącym osobą niepełnosprawną (zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy); – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, starszą, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej; – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, starszą, którym przyznano pomoc usługową; – liczba programów nakierowanych na pomoc dla osób niepełnosprawnych, starszych i ich rodzin;
	<p>3. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych.</p>	<p>Jednostki Służby Zdrowia na terenie Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba usług rehabilitacyjnych;
	<p>4. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym, starszym w życiu kulturalno-społecznym</p>	<p>GOK Biblioteka GOPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-społecznych dla mieszkańców z niepełnosprawnościami, starszych;

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SICIENKO NA LATA 2019-2023

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 2. Wspieranie osób uzależnionych.	1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień.	GOPS w Sicienku GKRPA w Sicienku	– Liczba działań na rzecz uzależnionych
	2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.	GOPS w Sicienku GKRPA w Sicienku	– Liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych;
	3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.	GOPS w Sicienku GKRPA w Sicienku	– Liczba wspólnych działań na rzecz osób uzależnionych;
Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.	1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia.	GOPS w Sicienku ZI w Sicienku	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart; – liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart; – liczba powołanych grup roboczych; – liczba rodzin objęta działaniami edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba przygotowanych materiałów profilaktycznych; – liczba pracowników biorąca udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii; – liczba wizyt monitorujących środowiska zagrożonych przemocą;
	2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.	ZI w Sicienku	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba podmiotów uczestnicząca we wspólnych szkoleniach, konferencjach, seminariach; – liczba zorganizowanych konferencji i szkoleń;

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel, wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Sicienko z podziałem na płeć.....	12
Tabela 2. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na terenie Gminy Sicienko.....	12
Tabela 3. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Sicienko.....	14
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Sicienko.....	16
Tabela 5. Opieka zdrowotna na terenie Gminy Sicienko.....	17
Tabela 6. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Sicienko w roku 2002.....	18
Tabela 7. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu bydgoskiego.....	18
Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie Gminy Sicienko.....	19
Tabela 9. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko.....	20
Tabela 10. Pomoc społeczna na terenie Gminy Sicienko.....	29
Tabela 11. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Sicienku...32	
Tabela 12. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Sicienko.....	34
Tabela 13. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy z powodu bezrobocia.....	36
Tabela 14. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Sicienku z powodu ubóstwa...36	
Tabela 15. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Sicienku z powodu niepełnosprawności.....	37
Tabela 16. Osoby starsze na terenie Gminy Sicienko w 2017 r.....	38
Tabela 17. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Gminy Sicienko.....	41
Tabela 18. Wsparcie kierowane ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Gminy Sicienko.....	42
Tabela 19. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy GOPS w Sicienku z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków.....	46
Tabela 20. Liczba osób bezdomnych w Gminie Sicienko.....	48
Tabela 21. Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sicienko.....	49
Tabela 22. Przestępczość na terenie Gminy Sicienko w latach 2012-2017.....	51
Tabela 23. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.....	51
Tabela 24. Analiza SWOT.....	62
Tabela 25. Prognoza przyrostu naturalnego dla Gminy Sicienko do 2023 roku.....	63
Tabela 26. Prognoza salda migracji dla Gminy Sicienko do 2023 roku.....	64
Tabela 27. Prognoza liczby ludności Gminy Sicienko w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2023 r.....	65
Tabela 28. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	66
Tabela 29. Cele strategiczne SRPS.....	68
Tabela 30. Kierunki niezbędnych działań.....	68
Tabela 31. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	72-73

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Sicienko według płci i miejsca zamieszkania.....	12
Wykres 2. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Sicienko w 2017r. wg sekcji PKD 2007 (podmioty prywatne).....	15
Wykres 3. Ankietowani według płci.....	52
Wykres 4. Ankietowani według wieku.....	52
Wykres 5. Ankietowani według poziomu wykształcenia.....	53
Wykres 6. Ankietowani według statusu zawodowego.....	53
Wykres 7. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców Gminy.....	54
Wykres 8. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych.....	54
Wykres 9. Ocena oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych.....	55
Wykres 10. Ocena dostępu do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy.....	56
Wykres 11. Skala problemu uzależnień na terenie Gminy.....	56
Wykres 12. Zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy.....	57
Wykres 13. Najczęściej dostrzegane zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży.....	57
Wykres 14. Zadowolenie z następujących warunków życia w Gminie.....	59
Wykres 15. Prognoza salda migracji dla Gminy Sicienko do 2022 roku.....	64
Wykres 16. Prognoza liczby ludności Gminy Sicienko w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2023 roku.....	65
Rysunek 1. Położenie Gminy Sicienko na tle powiatu bydgoskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.....	11